

Ikt. sz.: NOB-AUT/31-1/2013.

AUT-1/2013. sz. ülés
(AUT-4/2010-2014. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Nemzeti összetartozás bizottsága**

Autonómia albizottsága

2013. április 16-án, kedden, 14 óra 6 perckor

az Országház földszint 1. számú tanácstermében
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

Napirendi javaslat	3
Az ülés résztvevői	4
Elnöki bevezető, napirend elfogadása, határozatképesség megállapítása	5
Az önrendelkezés kérdése és jövőképe a Felvidéken.....	5
<i>Berényi József tájékoztatása.....</i>	<i>5</i>
<i>Duray Miklós kiegészítése.....</i>	<i>10</i>
<i>Tokár Géza kiegészítése</i>	<i>12</i>
<i>Bárdos Gyula kiegészítése.....</i>	<i>14</i>
<i>Kérdések, észrevételek, reflexiók.....</i>	<i>15</i>
<i>Válaszadás, reagálás.....</i>	<i>18</i>
Tájékoztatók a polgári kezdeményezések állásáról - Előadók: A kezdeményező szervezetek vezetői.....	22
<i>Sándor Krisztina tájékoztatása.....</i>	<i>22</i>
<i>Kovács Péter tájékoztatása</i>	<i>23</i>
<i>Izsák Balázs tájékoztatása.....</i>	<i>24</i>
<i>Kérdések, észrevételek, javaslatok</i>	<i>25</i>
Tájékoztató a KMAT legutóbbi ülésén elfogadott dokumentumokról	28
<i>Csóti György tájékoztatása</i>	<i>28</i>
Az „Autonómia éve - 2013” program fejleményei.....	29
<i>Sándor Krisztina tájékoztatása.....</i>	<i>29</i>
<i>Dr. Szilágyi Ferenc kiegészítése.....</i>	<i>30</i>
<i>Bíró Zsolt kiegészítése</i>	<i>31</i>
<i>Márton Zoltán kiegészítése.....</i>	<i>32</i>
<i>Zatykó Gyula kiegészítése</i>	<i>32</i>
Egyebek	33
<i>Kulcsár-Terza József javaslata</i>	<i>33</i>

Napirendi javaslat

1. **Az önrendelkezés kérdése és jövőképe a Felvidéken**

Előadó:

Berényi József, az MKP elnöke

Hozzászólások:

Duray Miklós, a Szövetség a Közös Célokért elnöke

Tokár Géza, a Szlovákiai Magyarok Kerekasztalának szóvivője

Bárdos Gyula, a Csemadok elnöke

2. **Tájékoztatók a polgári kezdeményezések állásáról**

Előadók:

A kezdeményező szervezetek vezetői

3. **Tájékoztató a KMAT legutóbbi ülésén elfogadott dokumentumokról**

4. **Az „Autonómia éve - 2013” program fejleményei**

5. **Egyebek**

Az ülés résztvevői**Az albizottság részéről****Megjelent**

Elnököl: **Dr. Szili Katalin (független)**, az albizottság elnöke

Csóti György (Fidesz), az albizottság alelnöke

Ékes Ilona (Fidesz)

Kőszegi Zoltán (Fidesz)

Szabó Vilmos (MSZP)

Szávay István (Jobbik)

Kalmár Ferenc András (KDNP)

Meghívottak részéről**Hozzászólók**

Berényi József, a Magyar Koalíció Pártja elnöke

Duray Miklós, a Szövetség a Közös Célokért elnöke

Tokár Géza, a Szlovákiai Magyarok Kerekasztala elnöke

Bárdos Gyula, a Csemadok elnöke

Sándor Krisztina, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács ügyvezető elnöke

Izsák Balázs, a Székely Nemzeti Tanács elnöke

Kovács Péter, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség főtitkára

Bíró Zsolt, a Magyar Polgári Párt elnöke

Dr. Szilágyi Ferenc, egyetemi adjunktus, Partiumi Keresztény Egyetem,

az Erdélyi Magyar Néppárt Bihar megyei szervezetének alelnöke

Dr. László Lajos, a Székelyföldért Társaság alelnöke

Kulcsár-Terza József, a Magyar Polgári Párt háromszéki elnöke

Márton Zoltán, a Székely Nemzeti Tanács alelnöke,

Makfalva polgármestere

Zatykó Gyula, az Erdélyi Magyar Néppárt alelnöke

(Az ülés kezdetének időpontja: 14 óra 6 perc)

Elnöki bevezető, napirend elfogadása, határozatképesség megállapítása

DR. SZILI KATALIN (független), az albizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó napot kívánok! Tisztelt Vendégeink! Egy pár perc türelmet kérek, Berényi elnök úr még nem érkezett meg. Volt egy olyan gondolatunk az alelnök úrral, hogy napirendet cserélünk, de Izsák Balázs úr is háromnegyed kettőkor érkezik Ferihegyre, így ő is pár percet késni fog, úgyhogy a türelmüket kérem.

(Rövid szünet.)

ELNÖK: Tisztelt Alelnök Úr! Képviselőtársaim! Kedves Vendégeink!

Engedjék meg, hogy tisztelettel és szeretettel köszöntsem önöket a Nemzeti összetartozás bizottsága Autonómia albizottságának mai ülésén. Azt kell mondjam, ez az ülés egy kicsit ünnepi is számomra, nemcsak a napirendek miatt, hanem amiatt is, hogy 2012. április 17-re datálható, amikor az Autonómia albizottság létrejött, így a mai ülésünk egy kicsit az 1. éves születésnapjaink is, egyben a 4. soros ülésünk, amelynek a napirendjére öt napirendi pontot javasoltunk.

Az első „Az önrendelkezés kérdése és jövőképe a Felvidéken” címet viseli, melyhez köszöntöm Berényi József elnök urat, az MKP elnökét, hozzászólóként Duray Miklós urat, a SZAKC elnökét, Tokár Géza urat, a Szlovákiai Magyarok Kerekasztalának szóvivőjét és Bárdos Gyulát, a Csemadok elnökét, akinek külön is gratulálunk ehhez a pozíciójához. A második napirendi pontunkban tájékoztató hangzik el a polgári kezdeményezések állásáról, melyben a kezdeményező szervezeteket fogjuk meghallgatni, hiszen, amikor az albizottságunk létrejött, úgy döntöttünk, hogy ezt folyamatosan figyelemmel kísérjük. Harmadik napirendi pontunkban a KMAT legutóbbi ülésén elfogadott dokumentumokról történő tájékoztatás szerepel, és alelnök urat fogjuk megkérni, hogy mint a KMAT tisztségviselője, adjon tájékoztatást. Negyedik napirendi pontunk az „Autonómia éve - 2013” program fejleményei, ötödik napirendi pontként pedig egyebek szerepelnek. Kérdezem képviselőtársaimat, hogy elfogadhatók-e így a napirendi pontok. Kérem, szavazzanak! (Szavazás.) Köszönöm.

Megállapítom, hogy a napirendet egyhangúlag elfogadtuk.

Az önrendelkezés kérdése és jövőképe a Felvidéken

Tisztelt Képviselőtársaim! Rá is térünk az első napirendi pontra, ez pedig „Az önrendelkezés kérdése és jövőképe a Felvidéken” címet viseli. Berényi József elnök urat kérjük meg, a napirendi pont előadóját, hogy elsőként szóljon. Elnök úr, öné a szó.

Berényi József tájékoztatása

BERÉNYI JÓZSEF, a Magyar Közösség Pártja elnöke: Köszönöm szépen a szót, elnök asszony.

Tisztelt Képviselő Asszonyok és Urak! Tisztelt Jelenlévők! Először is megkérdezem, elnök asszony, hány perc áll rendelkezésemre, mert úgy kell fogalmaznom.

ELNÖK: 15 percet terveztünk, elnök úr, az ön előadására.

BERÉNYI JÓZSEF, a Magyar Közösség Pártja elnöke: Nagyszerű!

Köszönöm szépen ezt a megkülönböztetett figyelmet a témának, már csak azért is, mert minden olyan politikai, közéleti megnyilatkozás, amely a tavalyi év januárjától, februárjától fogalmazódik meg, nem hagyhatja figyelmen kívül azt a tényt, hogy 110 ezerrel

kevesebb magyar van ma Szlovákiában, mint húsz évvel ezelőtt, a rendszerváltás idején. Sokan mondják, hogy ne használjuk ezt az érvet, érvrendszert, mert esetleg kiábrándít vagy deprimál, de én nem tartozom azok közé, akik azt mondják, hogy struccpolitikaként dugjuk a fejünket a homokba, és ne beszéljünk erről a szomorú tényről, mert szembe kell nézni a tényekkel, és annak megfelelően kell politizálnunk. Ha szembe megyünk a tényekkel, vagy struccpolitikát folytatunk, akkor egyszerűen nem tartunk valós tükröt a közélet irányába, a választók irányába és mindazok irányába, akik fontosnak tartják a felvidéki magyarság sorsát, ezért igenis ebből a tényből kell kiindulni, és ennek megfelelően kell alakítani a jövő elképzeléseit, a jövő célkitűzéseit. Ezen túlmenően még egy másik érv is van, amely miatt nem szabad a népszámlálás eredményeit a szőnyeg alá söpörni, de erre a tényre inkább az előadásom végén térnék ki.

Ebben a 15 perces felvezetőben engedjék meg, hogy azért a múltra is kitérjek, mert természetesen nem most kezdődik a történet, nem most kezdődik az autonómiával való foglalkozás. Az önkormányzatiság ügye - 1990-től legalábbis - egyfajta múltra tekint vissza, amelyről szintén érdemes számot adnunk ezen a mai ülésen is. Ennek megfelelően az én értelmezésemben három szakaszra oszthatjuk fel a felvidéki magyarság autonómiával kapcsolatos törekvéseit, illetve ahhoz való hozzáállását.

Az első szakaszt mindenképpen a rendszerváltás utáni, 1990-től számított, 1998-ig terjedő időszakra tenném, ami az akkor még Magyar Koalíció Pártjának kormányra kerülését jelenti. A következő maga a kormányzati időszak, 1998-tól 2006-ig, a harmadik időszakot pedig 2006-tól napjainkig fogalmaznám meg. A teljesség igénye nélkül el kell mondani azt, hogy érzésem szerint magának az autonómiakoncepciónak a reneszánsza mindenképpen az 1990-98-as időszakban volt, hiszen talán a legtöbb javaslattervezet, elképzelés ekkor látott igazán napvilágot. A ma újraéledő közgondolkodás ezen a területen kicsit méltánytalanul figyelmen kívül hagyja, hogy voltak komoly javaslatok ezen a területen, ebben az időszakban, sőt, mintha egy kicsit le is értékelnék a mostani próbálkozások azokat, amelyek akkor voltak.

Ma természetesen dokumentálva van mindaz, ami 1990-98 között megtörtént, de mindnyájan emlékezünk rá, hogy talán a legnagyobb összejövetele a határon túli, a Magyarországgal szomszédos országok kisebbségpolitikájának vagy magyar közösségi politikájának 1994. január 8-án volt, amelyről könyv is készült. Csehszlovákia szétválása után egy nagyon komoly önmeghatározó, önmagát definiáló és intézményes keretekbe foglaló, vagy legalábbis erre kísérletet tevő összejövétel volt az 1994. január 8-i, amelynek konkrét elképzeléseit végül is ez a könyv fogalmazza meg (*Felmutatja a könyvet.*), de a könyv elején már maga a térkép is jelzi, hogy itt először fogalmazódott meg a területi autonómiára az igény. Tehát dokumentumba foglalva is megjelenik a területi autonómiára megfogalmazott igény azzal, hogy az ezeken a területeken kívül eső magyarok számára is megfogalmazza az önrendelkezés és az önkormányzatiság lehetőségeit.

Ez az összejövétel annak kapcsán történt, hogy Szlovákiában már akkor, rögtön a szétválás után, a Csehországtól való leszakadás után újrafogalmazta volna a kormány az ország új területi felosztását. Ez az összejövétel egyfajta reakció volt azon területi felosztásra, mely később végül is sikeres lett, de ebben a helyzetben egy megfelelő válasz volt arra, hogyan is képzelnénk el az akkori területi felosztást hatáskörökkel, intézményekkel együtt; ez a könyvben megtalálható. Az idő rövidege miatt, bár jegyzeteltem magamnak a megfelelő idézeteket, de ezzel most hadd ne untassam önöket, mindenesetre mind a közigazgatási, mind az intézményi hatáskörök leírása ebben az állásfoglalásban, amit akkor elfogadtak a magyar helyi önkormányzati képviselők és a magyar polgármesterek, mind benne foglaltatnak a könyvben.

Ezen túlmenően, épp annak köszönhetően, hogy három párt volt, elég komoly verseny alakult ki a különféle koncepciók kidolgozásánál. Egyéb más koncepciókat éppen ebben, a Csáky Pál által összefoglalt kis füzetben is megtaláljuk, amelyek közül a legjelentősebbek

mindenképpen a következők voltak: 1993-ban fogalmazta meg az akkori MKDM a nemzeti kisebbségi és etnikai csoportok helyzetéről és jogairól szóló törvényjavaslatot, amelyben benne foglaltatnak a kisebbségi önkormányzatok is. Ezen túlmenően ebben a könyvben megtalálható az együttélés alkotmány-törvényjavaslata, amely szintén megfogalmazza az önkormányzati szervek rendszerét, továbbá még található a területi felosztásra is egy törvényjavaslat, amely már a Magyar Koalíció Pártja neve alatt futott.

Mindezt azért mondom el, mert téves az a föltevés - még egyszer mondom -, hogy most találjuk föl a spanyolviaszt, hogy most indulunk bele a történelembe. A '90-es évek elején ezek a dokumentumok rendelkezésre álltak, és azóta tulajdonképpen a jogi keret nem változott, egy kivétellel, hogy azóta létrejöttek a megyei szervek, vagy a kerületi önkormányzatok. Tehát mindezeket a dokumentumokat használni lehet abban az esetben, ha ma valaki meg kívánja fogalmazni az autonómia-elképzeléseit, és igazán csak egy helyen kell alakítani a jelenlegi jogi környezethez, ez pedig a megyei testületek vagy kerületi önkormányzatok megalakulása, ami a következő időszakra tehető.

Még egy gondolatot engedjenek meg! Azon túl, hogy ezek a dokumentumok megszülettek, el kell mondani azt is, ami nagyon jó volt ebben az időszokban, hogy Magyarország részéről volt egyfajta politikai konszenzus, a politikai pártok tekintetében szinte mindenki egyformán támogatta ezeket a törekvéseket. Függetlenül attól, hogy valaki kormányon vagy ellenzékben volt, konszenzus volt a körül, hogy ezeket a törekvéseket egységesen támogatni kell. Talán éppen azért mondom ezt el, mert főleg a Felvidéken tapasztalható - senki ne vegye ezt személyeskedésnek - a mai posztliberális értelmiség távolságtartása ettől a témától, ami azért is érdekes, mert Kis János már 1994-ben megfogalmazta a kollektív jogok szükségességét „Túl a nemzetállamon” címszó alatt, és folytathatnám, a Liberális Internacionálé már 1993-ban megfogalmazta azt, hogy a területi autonómia egy megoldás lehet a nemzeti közösségek számára. Tehát éppen ezért furcsállom egy kicsit a mai távolságtartást az általam említett szerzőktől vagy gondolkodóktól.

A második időszak mindenképpen a kormányba lépésünk időszakától számítódik, amelyben nyilván, egy külön napirendet érdemelne - de ez talán nem ezen bizottsági ülés keretén belül, hanem ezen túl -, hogy a 1998-as kormányba lépésünk, az akkor elfogadott három megkötést, az autonómiát, a Beneš-dekrétumokat és az egyetem kérdését nem visszük be a kormányprogramba, mert nem lehet, hogy ez mit jelentett a szlovákiai magyarok számára. Kétségkívül, az akkori körülmények arról szóltak, hogy vagy csatlakozunk a Mečiar-ellenes kormánykoalícióhoz úgy, hogy a mi szavazatainkra már nem volt szükség - mert ne felejtsük el, hogy megvolt Mikuláš Dzurinda első kormányzatának a magyarok nélkül is a többsége -, vagy ellenzékben maradunk a Szlovák Nemzeti Párt és Mečiar mellett. Ha ezt az utat választjuk, erről a három kérdéstről annak idején, az első kormányzat alatt le kellett mondani.

Biztos, hogy ez egy nagyon fájdalmas döntés volt - hárman is vagyunk itt, akik az országos tanácsban lezajlott vitára élénken emlékezünk, amely akkor zajlott le -, és történetesen biztos, hogy azt a dinamikát, ami az autonómiatörekvéseket jelentette, megtörte a kormányra lépésünk. Viszont a nyelvhasználati kérdésekben előrelépést jelentett a kormányzati szerepvállalás nemcsak a jogi normákat tekintve, hanem azokat a személyi döntéseket is tekintve, hogy mind a járási, mind a kerületi szinteken, mindenhol magyar elöljárók kaphattak munkalehetőséget, és ennek megfelelően természetessé vált az államigazgatáson belül a kétnyelvűség ott, ahol húsz százalék felett éltek a magyarok, és a járási és kerületi elöljáróink ezt végre is hajtották szinte kivétel nélkül. Azt kell mondanom, érvényesült a kétnyelvűség az államigazgatásban, ami a Mečiar-korszakban elképzelhetetlen volt 1990-98-ig, tehát ilyen szempontból biztos, hogy előrelépés volt a nyelvhasználati területen a kormányra lépésünk, de az autonómiatörekvések szintjén biztos, hogy egyfajta pillanatnyi megállást és felfüggesztést jelentett, legalábbis az én olvasatomban.

Ugyanakkor a 2001. év megint egy komoly vízváltó volt, mert amikor a 2001. évben a területi felosztás a belpolitikai fejlődésnek egy újabb fázisát vette Szlovákiában, amikor elfogadták a megyei önkormányzatokat 2001-ben, akkor a Magyar Koalíció Pártja Komárom megyei elképzelése nem sikerült. Akkoriban egy elég éles konfliktus volt emiatt mind az MKP-n belül, mind a kormánykoalíción belül, hogy hogyan tovább. A Magyar Koalíció Pártja akkoriban letette azt a javaslatot, amely már 1996-ban megfogalmazódott - melynek a térképe itt látható (*Felmutatja.*) -, Komárom megye a szürke terület a térképen, és ez az önálló megye tömörítette volna, legalábbis nagyjából a tömbmagyarságot, de ezt az elképzelést akkor a kormánykoalíció többi része elvetette. Elképzeléseink szerint, a komáromi dokumentumból kiindulva, javaslat történt még a rimaszombati megyére, mely Gömört, Nógrádot fogta volna össze, és a királyhelmecei részt, mely egy kis terület lett volna a Bodrogköz és az Ung-vidék környékén.

Ezt a javaslatot nem fogadta el a kormánykoalíció, az ellenzékkel a fejünk fölött átszavazva döntöttek a jelenlegi határokról, ami a kerületi önkormányzatok ügyében úgy történt, úgy hozták létre, hogy ott még véletlenül se tudjon soha magyar megyefőnök lenni Szlovákiában, illetve a súlyunk, legalábbis a képviselők számának a felét soha ne érje el egyetlen megyében sem. Kivétel ez alól Nyitra megye, abban az esetben, ha a szlovák pártok nem állnak össze velünk szemben egységes tömbben, ez pedig az utolsó két választási ciklusban sajnos megtörtént. Ez a döntés nagyon megrázta a Magyar Koalíció Pártját annak idején, és egy komoly feszültség alakult ki annak a témának a kapcsán, hogy hogyan tovább. Az alternatíva, a döntés az volt, hogy folytatjuk a koalíciós szereplésünket, de ez is egy külön témát érdemelne, hogy ennek milyen pozitív és negatív következményei voltak.

A következő időszak mindenképpen a kormányból való kilépésünk utáni időszak, melynek szintén két alrésze lenne. Az egyik része, amíg a parlamentben voltunk, a második pedig, amikor a Magyar Közösség Pártja már parlamenten kívüli politikai tényező. Ebben az időben, nyilván, a logika azt mondja, mindenki elvárta volna tőlünk, hogy visszatérjünk az autonómiakonceptciók újrafogalmazásához, újradefiniálásához, és azt nagyobb intenzitással vállaljuk fel, de ennek inkább 2007-ben alakult ki a személyi feltétele a Magyar Közösség Pártján belül, az elnökváltás után, ugyanakkor a tematikai lehetőségei nem voltak nagyon jók és egyszerűek.

Nem azért mondom, hogy mentegessem magunkat, de 2006-ban történt Malina Hedvig megveretése, 2008-ban történt a dunaszerdahelyi szurkolók megverése, megveretése, és ennek megfelelően az akkori közvélemény mind Magyarországon, mind Szlovákiában ezekre a kérdésekre várt elsődlegesen tőlünk választ. És ne felejtsük el, 2009-ben fogadta el a szlovák parlament azt a nagyon korlátozó nyelvtörvényt, amelyre akkor szintén kialakult egy nagyon komoly magyarországi összefogás, és éppen az elnök asszony vezetésével megpróbáltuk közösen ezt a szlovákiai nyelvtörvényt valahogy az európai szinten legalábbis kezelni, vagy visszafogni ennek a végrehajtását.

Az eredmény az volt, hogy 2009-ben a mindenkori legnagyobb összejövetelt tartotta a felvidéki magyarság, amikor tízezer ember jött össze a dunaszerdahelyi stadionban. Tény és való, hogy nem az autonómiáról szólt ott a történet, hanem a dunaszerdahelyi szurkolóverésről, a Malina Hedvig-ügyről és a nyelvtörvényről szólt az egész, mert ez volt az a három téma, amelyre elsődlegesen akkor az emberek választ akartak tőlünk. Az autonómia kérdése a dolgoknak ebben a fázisában egyszerűen nem merült föl, mert ez a három téma elnyomta akkoriban az autonómiatörekvést, hogy így mondjam. Ennek ellenére a 2009-es, sikeres összejövetel eredménye az volt, hogy a nagyon komoly nemzetközi figyelemnek köszönhetően a nyelvtörvényt többé-kevésbé nem alkalmazták, legalábbis félretették Szlovákiában az alkalmazását. Volt néhány kivétel, néhány büntetést kiróttak, de bizonyára nem ez volt a cél, hanem sokkal több büntetést szerettek volna kiróni.

2010-ben a kormányváltáskor megvolt az óriási esély arra, hogy az EBESZ által megfogalmazott elvárásokat az akkori Radičová-kormány végrehajtsa, amivel sikerült volna nagyon sok mindent kezelni, főleg nyelvhasználati kérdésben visszabillenni a dolgok normális medrébe, és azon tovább lépni. Viszont egyetlen hiba történt, hogy mi nem jutottunk be a parlamentbe, és nem volt megfelelően kemény erő, amelyik ezt megtette volna, legalábbis követelte volna a kormányba lépéskor a nemzetközi dokumentumok végrehajtását Szlovákiával szemben, amelyet épp a közös lobbytevékenységünknek köszönhetően mind az EBESZ, mind az Európa Tanács és részben az Európai Unió is megfogalmazott.

Ennek megfelelően most, 2010-től számítva, egyrészt annak is köszönhetően, hogy a parlamenten kívüli mozgástér nagyobb, mi újra programszerűen vállaljuk az autonómiakérdéseket és az autonómiakoncepció ügyét azzal, hogy én nem elsősorban jogtechnikai problémákat látok ezen a területen. Jogtechnikailag itt vannak a dokumentumok, természetesen regisztráltuk, és a Kerekasztal is letett az asztalra egy elképzelést, amely nem a területi, hanem a kulturális és oktatási autonómiával foglalkozik. Ugyanakkor, végigolvasva és összehasonlítva a '93-as, '91-es dokumentumokkal, én nagy különbséget nem látok benne, hiszen a történet jogtechnikailag arról szól, hogyan szabjuk meg az intézményeket, hogyan szabjuk meg a hatásköröket, hogyan szabjuk meg a pénzügyi forrását ennek a működésnek, úgyhogy ennek a jogtechnikai kérdése szerintem oldható nagyon egyszerűen és könnyen.

Sokkal nagyobb gond van azzal, hogyan tudjuk elérni azt, hogy a szlovák ellenállás falát megtörjük, és előre lépünk a szlovák ellenállás jelenleg tapasztalt rendkívül merev pozícióin. Itt el kell mondjam azt, hogy a történet már nem egyszerű, hanem igenis elég bonyolult és összetett, ugyanis az elmúlt időszakban Szlovákiában az autonómia fogalmának egyfajta tartalmi manipulatív elmozdulását tapasztalhatjuk. Ez azt jelenti, hogy míg Magyarországon autonómia alatt azt értjük, amit, tehát a Nyugat-Európában alkalmazott önkormányzatiság modelljét, amely az önrendelkezésre épít, Szlovákiában a szlovák politika az autonómiát az elszakadással és valamifajta véres konfliktussal mosta össze az elmúlt tíz évben, és ennek megfelelően van egyfajta félelem és távolságtartás a fogalom iránt.

Amikor fölteszik a felvidéki magyaroknak a kérdést, hogy ki támogatja az autonómiát, akkor 5 százalékos eredmény jön ki, és amikor úgy teszik fel a kérdést, hogy ki támogatja azt, hogy saját kezükbe vegyék a saját dolgaink irányítását, akkor több mint 50 százalék. Tehát itt mutatkozik meg az, hogy ez a fogalom Szlovákiában nagyon ügyesen és nagyon manipulatív jelleggel egyfajta fogalmi változáson ment keresztül, amit figyelembe kell venni minden magyarországi politikusnak is, mert ez egyszerűen tény, és ez tapasztalható a felvidéki magyarok között. Egyébként, mivel látja a szlovák politika, hogy ez sikeres, minden más eszközt ezzel próbál meg ellensúlyozni, tehát a Beneš-dekrétumoknál is kapásból az a válasz, hogy ez határrevíziót jelent, és nem mást, nem a kollektív bűnösség eltörlését, hanem határrevíziót jelent. Nemrég a miniszterelnök jelentette ki, hogy határrevízióval, azaz a Beneš-dekrétumokkal nem foglalkozunk.

Tehát nekünk mindenképpen le kell győznünk közösen ezt a fajta félremagyarázást a fogalomnak, és le kell győzni azt az ellenállást is, amelynek köszönhetően ma a felvidéki magyarságot egyfajta veszélyforrásként tekintik az országban, egy olyan közösségnek, amely az ezeréves elnyomást utóda, és ennek megfelelően nincs kegyelem, nem kell viszonzni semmit, hiszen az ezeréves elnyomók örököseiről van szó, ezért nincs is igazán joguk különösebben megfogalmazni a követeléseiket, hiszen ők sem adtak nekünk semmit. Ezt így fogalmazta meg rendkívül tévesen a szlovák történelem, hiszen, ha ezer évig elnyomnak valakit, az nem is tud megmaradni, és noha ezeréves elnyomás nyilván nem volt, de a mai szlovák történelemoktatásban ez így fogalmazódik meg. Ezek azok az akadályok, amelyek természetesen nem jogtechnikai kérdések, hanem politikai, lélektani kérdések, de amelyekre nekünk elsődlegesen meg kell találni a választ.

Viszont a helyzet nem reménytelen olyan szempontból, hogy a politika nem egy statikus dolog, hanem folyamatosan és dinamikusan változik, ezért nagyon is elképzelhető, hogy eljön az az időszak, amikor Szlovákiában újra szükség van a magyarok szavazataira, a magyarok támogatására, ahogy ez történt az európai integráció elején, a '90-es években. Ezért kell természetesen, hogy legyen a birtokunkban egy jogtechnikai dokumentum, amely a megfelelő időben asztalra tehető, és alku tárgyává tehető abban az esetben, amennyiben a szlovák politikának erre szüksége van, hogy egyáltalán velünk érdemben ezekről a dolgokról tárgyaljon. Márpedig ilyen bármikor előjöhethet az elkövetkezendő időszakban, ilyen megtörténhet, és természetesen abban az esetben, ha Magyarország, akár a magyar parlament, akár a magyar kormány ezeket a témákat napirenden tartja, akkor ez a nemzetközi figyelem középpontjába is kerülhet.

Az idő rövidsége végett nincs mód és lehetőség most arra kitérni, hogy egyébként a nemzetközi dokumentumok támogatják a mai autonómiatörekvéseket, így az Európa Tanács dokumentumai között is számos olyan lehetne felsorolni, amelyik kimondja, hogy az autonómia nem az elszakadást, hanem az integrációt jelenti. Ezeket a dokumentumokat ma Szlovákiában rajtunk kívül senki nem emlegeti, senki nem hivatkozik rájuk, hiszen ezek csak ajánlások, de ez nem azt jelenti, hogy megfelelő időben ne lehetne ezt előhúzni.

És a végén, most mondom el azt, hogy a népszámlálás - amivel kezdtem, azzal szeretném befejezni - számaiból kiindulva tényleg nem a csüggedésnek vagy kardba dőlésnek kell lennie a mi politikánknak, hanem éppen arra hivatkozva, hogy 100 ezerrel vagyunk kevesebben, öt perccel 12 előtt van a felvidéki közösség - azt hiszem, nem túl drámai részemről, ha ezt mondom -, épp arra hivatkozva, hogy ma Európa komolyan veszi értékrendjét, és ha Szlovákia demokratikus országnak nevezi magát, nem lehet senkinek érdeke, hogy ez a közösség megszűnjön. Amennyiben nem érdek, hogy egy közösség megszűnjön, igenis témának kell lennie, hogy legyen önkormányzatiság, önrendelkezés, autonómia, mert a nyugat-európai modellek azt mutatják, hogy nem tud fennmaradni egyetlen közösség sem, amelyik ezekkel az eszközökkel nem rendelkezik.

Tehát épp a fogyásnak köszönhetően ma teljesen legitim ez a követelés, ez a kérés, legitimebb, mint bármikor, érzésem szerint, és ezért is nem kell tőle félnünk, hanem asztalra lehet tenni az ügyeket, hiszen nem lehet Európában olyan demokrata, aki ezen számok tükrében azt mondja, hogy ez extrém, túlzó vagy szélsőséges kérés. Nem erről van szó, hanem ez megmaradásunk alapfeltétele, amit jó lenne, ha a Felvidéken közösen tudnánk felvállalni, és nem mindenki a saját homokozóján belül igyekezne megmutatni, hogy jobb, mint a másik, mert az sehová nem vezet, hanem természetesen közösen kellene fellépniük ezekben az ügyekben. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Elnök úr, nagyon szépen köszönöm a felvezetőjét.

Csak jelezni szeretném, hogy a napirendünk címében is direkt az önrendelkezés szó szerepel, félreértés ne essék arról, hogy itt valóban számunkra az a legfontosabb, hogy egy Európán belül bevett és sok másutt gyakorolt dologról van szó, s amit önök a Kerekasztal dokumentumában önkormányzatiságként szerepeltetnek, ezek azok, amelyek a törekvéseinket jelentik.

Három hozzászólást terveztünk elnök úr felvezetőjéhez, elsőként Duray Miklós elnök urat hallgatjuk meg a SZAKC részéről. Tekintettel arra, hogy kicsit több volt, mint 15 perc az elnök úr felvezetője, így hatperces időkeretben kérem, hogy tegyék meg a hozzászólásaikat. Elnök úr, ön é a szó.

Duray Miklós kiegészítése

DURAY MIKLÓS, a Szövetség a Közös Célokért elnöke: Köszönöm szépen, elnök asszony.

Valóban nem az a kérdés, hogy mit, hogyan nevezünk, mert ennek nincsen közvetlen tartalmi következménye, tehát nem attól függ a tartalom, hogy autonómiának vagy belső önrendelkezésnek, önkormányzatiságnak nevezük. Nyilvánvaló, ha önrendelkezésnek nevezük, akkor az félreérthető, mert ahhoz a nemzetközi szóhasználatban leginkább az államok és a nemzetek önrendelkezési joga kötődik, ezért mi, ha az önrendelkezésről beszéltünk a múltban, akkor mindig belső önrendelkezésről beszéltünk, és a lehető legkevesebb alkalommal használtuk az autonómia kifejezést, tudván azt, hogy ez a terminus technicus politikai viszályokat okoz.

Az, hogy egyáltalán bekerült a szóhasználatunkba az önrendelkezés vagy az autonómia fogalma, ennek van még egy előtörténete. Tehát nem a rendszerváltozás napjával, 1990-ben kezdődött ez a történet, hanem tulajdonképpen a múlt rendszerben az ellenzéki gondolkodási hullámok és műhelyek keretében, a Bibó emlékkönyv kapcsán kezdtünk először beszélni az önkormányzatiságról és a belső önrendelkezésről, lévén, hogy Bibó István tanulmányai, amelyek akkor csak gépírásos formában terjedtek - mert nem volt másként elérhető -, nagyon behatóan foglalkoztak ezzel a kérdéssel, nemzetközi példákat is említve.

A másként gondolkodók körében az 1970-es végén vált közkeletű témává az önrendelkezés kérdése, amely folytatódott a '80-as évek második felében a rendszerváltozáshoz kötődve, felsejtve azt, hogy demokratikusabb vagy demokratikus formákban kell szervezni a társadalmat. Ezért utalhatok például arra a kis konferenciára, amely 1998 áprilisában a Jurta Színházban jött össze, ahol többek között szintén ez volt az egyik téma, ekkor már lebontva konkrétan a kisebbségi helyzetben élő magyarok önrendelkezésére, illetve önkormányzatiságára.

Pártpolitikai programként 1990 februárjában jelent meg először ez az elképzelés a felvidéki magyarok körében, de hangsúlyozom, akkor sem autonómia kifejezés formájában, hanem az önkormányzatiság kifejezést használva, és tulajdonképpen ez a kifejezés szerepel a komáromi nagygyűlés dokumentumaiban is, az Európai Önkormányzati Chartára támaszkodva elsősorban, de figyelembe véve a kisebbségi helyzetbe került magyarok igényeit és a védelmükre szükséges intézményrendszerek kialakítását. Ehhez tartozik az is, hogy milyen kifejezést használunk az elszakított magyarokkal kapcsolatban, a kisebbség kifejezést, a nemzetiség kifejezést, vagy a közösség kifejezést. Mi 1993-ban szakítottunk a kisebbség kifejezéssel, és a közösség kifejezést használjuk, többé-kevésbé azóta ez domesztikálódott, és egyre inkább közkeletűvé vált, ami ugyancsak erősíti a belső önrendelkezés, illetve az önkormányzatiság eszméjét. Bár igaz, a bevezetőmben azt mondtam, hogy nem minden a kifejezéseken múlik, mert a tartalom nem biztos, hogy a szavak függvénye, de az is fontos, hogy mit, hogyan jelölünk meg, és ezt határozottan kell megjelölnünk, és a tartalmi kivetülését is meg kell adnunk.

Az autonómia és az önkormányzatiság egymással való szembe állítása 1992-ben következett be a Felvidéken egy nagyon szerencsétlen ügy kapcsán, amikor a Magyar Koalíció Pártja egyik elődpártjának az elnöke azzal fenyegette meg az önállósulni akaró szlovákokat, hogy ha ti el mertek szakadni Csehszlovákiától, akkor mi területi autonómiát fogunk követelni. Ezzel kapcsolatban két bajt lehet felemlíteni: az egyik az, hogy akkor még semmilyen közös önkormányzati koncepciója nem volt az akkori felvidéki magyar politikai pártoknak, másrészt egy önrendelkezési folyamattal szembeállítani egy másik önrendelkezési folyamatot, ez politikai, nem is mondanám, hogy hiba, mert az túlságosan enyhe kifejezés erre vonatkozóan. Viszont a lényeg az, hogy abban az időben, tehát az 1990-es évek első felében, közepe táján a felvidéki magyarok 85 százaléka - ezt a Balázs Ferenc Közvélemény-kutató Intézet felmérése bizonyítja - önkormányzatiságpárti volt, azaz - nehogy félreértsük - autonómiapárti volt ilyen értelemben. Valamivel több, mint a fele a területi önkormányzatiságra adta az igen szavazatát, egy része pedig a valamilyenfajta kulturális, iskolaügyi autonómiára, mert az a mai napig tisztázatlan fogalom nagyon sokak számára,

hogy mit is jelent. De most nem a fogalmak tisztázásáról van szó, hanem arról, hogy a felvidéki magyarok 85 százaléka egy ilyenfajta autonómia, vagy önkormányzatiság híve volt.

Tény az, hogy ez a múlté, de hogy utalhatok a múltra, annak belső és külső okai vannak. Belső okai olyan értelemben, hogy a felvidéki magyar politikum rosszul vizsgázott ebben a kérdésben, mert igaz, hogy vannak közös dokumentumok, de ezeknek a dokumentumoknak egy része nem egy őszinte együttműködésre alapult, hanem elsősorban azért jött létre, hogy a másikat, úgymond, hallgatólagosan kielégítse. Viszont a kormányba lépésünket követő 2-3 évben minimum két olyan lehetőséget szalasztottunk el, amely növelhette volna a felvidéki magyarok esélyeit a saját önkormányzatiságra. Az egyik az alkotmánymódosítás volt, a másik pedig a közigazgatási területi felosztás 2001-ben, sajnos ennek hátterében az áll, hogy inkább a gazdasági érdekeket érvényesítettünk, és nem a közösségi érdekeket. A külső okai között pedig többek között azt kell keresni, hogy nem volt tökéletes az együttműködés Magyarország és a felvidéki magyar politika között, mint például Dél-Tirol és Ausztria esetében, illetve Ausztria és a dél-tiroli német ajkú közösség között, messzemenően nem volt olyan jó az együttműködés.

Ennek részleteire most nem érdemes kitérni, azt viszont tudatosítani kell, hogy a felvidéki magyarok saját erejükből nem fogják tudni az önkormányzatiságukat kiharcolni, illetve a felvidéki magyar társadalom jelenlegi állapota nem olyan, hogy akár alkalmas legyen egy közös önkormányzati koncepció megfogalmazására. Az a dokumentum, amit a Szlovákiai Magyarok Kerekasztala moderálásában az MKP és a Híd-Most Párt aláírt, nem alkalmas arra, hogy egy közös platformot teremtsen egy ilyen gondolat megvalósításához. Köszönöm a figyelmüket.

ELNÖK: Köszönöm szépen, elnök úr.

A következő hozzászóló Tokár Géza úr a Kerekasztal szóvivőjeként. Öné a szó!

Tokár Géza kiegészítése

TOKÁR GÉZA, a Szlovákiai Magyar Kerekasztal vezetője: Nagyon szépen köszönöm.

Úgy gondolom, hogy egy nagyon jó előadást, összefoglalót és egy nagyon jó hozzászólást hallottunk, nagyon sok fontos dolog került itt megemlítésre, amelyről én is szerettem volna szólni, de ezek után gyakorlatilag tárgytalan. Egyrészt annak nagyon örültem, hogy itt felmerült az a téma, hogy az autonómia témája, az autonómiakoncepciók a Felvidéken nem példa nélküliek, nem előzmény nélküliek, mert a köztudatban, a jelenlegi politikai gondolkodásban nagyon sokszor izolált kezdeményezéseként jelennek meg az autonómiaeszközök kérései, olyan kérésként, olyan témaként, mint aminek korábban semmilyen előzménye nem volt. Ezt a saját példámon, illetve a saját generációm példáján tudom tanúsítani, hiszen azok a szlovákiai magyarok, akik az 1980-as évek második felében születtek, politikai szocializációjuk a 2000-es években ment végbe, ők gyakorlatilag az autonómia fogalmával nagyon-nagyon kevészer találkozhattak a politikai elit képviselőinek részéről, mint egyfajta szalonképes koncepcióval, mint egy olyan koncepcióval, amelyről érdemes beszélni. *(Berényi József elhagyja az üléstermet.)*

Márpedig érdemes róla beszélni, és Szlovákián kívül az autonómia-párbeszédnek semmi akadálya nincs. Megtapasztalhattam ezt akár személyesen én magam is egy hete itt Budapesten, amikor a Nemzetpolitikai Kutatóintézet szervezésében egy rettentően jó és tartalmas autonómiakonferencia zajlott le Budapesten több külföldi híres személyiség részvételével. Ezen egyébként volt szerencsém nekem is részt venni, és gyakorlatilag tapasztaltuk, hogy elkezdtek begyűjteni azokat a visszajelzéseket, hogy más országban, más régióban miként álltak ehhez a kérdéshez és miként oldották meg. Szintén elhangzott itt Duray úr szájából is, és ez szerintem egy eléggé fontos diagnózis volt, hogy rettentő rossz feltételei vannak jelenleg az autonómia kialakításának Szlovákiában, merthogy maga a

támogatás is meglehetősen kétséges, hogy miként áll az autonómiához nemcsak a szlovák többség, hanem a szlovákiai, felvidéki magyarság miként tekint erre a koncepcióra, mennyire tartja hitelesnek.

Mindenféleképpen úgy gondolom, hogy egy kicsit elátkozott körben haladunk körbe-körbe, ahol több szereplő, több jelenség van, és ezek kölcsönösen erősítik egymást. Az egyik oldalon ott van maga a társadalom. Beszéljünk a felvidéki magyar társadalomról, vagy beszéljünk a szlovákiai többségi társadalomról, amelynek a képzeletében ott gyökerezik az autonómia gondolata minden mögöttes tartalom nélkül, mint egy nagyon-nagyon rossz dolog. Nincsenek pontosan tisztában vele, hogy ez mit jelent, de ezt egy nagyon negatív jelenségnek tartja, és nem szabad támogatni. A másik oldalról ott van a politikai elitünk, illetve azok a nemcsak politikai, hanem közéleti személyiségek is, akik kiállhatnának minden gond nélkül az autonómia mellett, meglenne az esélyük arra, hogy bevigyék a közbeszédbe. Sajnos - és ez egy teljesen logikus folyamat -, hogy miután a társadalom körében ennek a támogatottsága nincs meg, ezért rettentően nagy elszántságot igényel valakitől az, hogy ezzel elkezdjen foglalkozni, és hitelesnek mutassa magát, ne rombolja le a szakmai hitelét, ne kerüljön olyan pozícióba, hogy esetleg őt magát szélsőségesnek bélyegzik meg.

A harmadik szereplő ebben a körben magának az autonómiának a fogalma, ami ugyan, korábban, 1994-ben, a '90-es évek első felében meglehetősen pontosan körbe volt írva, azóta viszont, én bátran állíthatom, hogy feledésbe merült. Egyszerűen nincs a köztudatban, hogy mit értünk ezalatt, nincs a köztudatban, hogy mire jó, és a legjobb esetben is az autonómiát nem egyfajta eszközként értelmezik, mely a magyar közösség megmaradásához vezethet, hanem valamiféle végcélként, ami automatikusan azt jelenti, hogy gyakorlatilag a magyar közösség problémái megoldódnak. Egy csodavárás, egy messianisztikus jelenség középpontjába került maga a fogalom pontosan azért, mert keveset foglalkoztak vele. Nekem meggyőződésem, hogy ebből a körből ki lehet törni, viszont valóban nagyon következetes munkát igényel, és nagyon következetes előkészítést.

Ami konkrétan ezt a dokumentumot jelenti, amit itt megemlítettek, én magam úgy gondolom, hogy jelent bizonyos kiindulópontot, de önmagából a dokumentumból még nem ered az, hogy az autonómiát meg tudjuk valósítani, és mindenki közösen síkra száll mellette. Ugyanakkor szerintem az is félrevezető, hogy egyáltalán semmilyen jelzés nincs ebben a dokumentumban arra, hogy az önkormányzatiság, az autonómia - vagy nevezzük bárhogyan -, üdvös dolog lenne, hisz én úgy gondolom, mindenképpen van benne pár olyan kapaszkodó, amit továbbfejlesztve, a témával konkrétan foglalkozva akár az MKP-t vagy a Híd Pártot - tehát a leginkább a szlovákiai magyar és a szlovákiai szlovák közvéleményt - bevonva képesek lehetünk arra, hogy ezt a témát kirángassuk abból az izolációból, amelyben jelenleg van.

Ami a Szlovákiai Magyarok Kerekasztalának a stratégiáját illeti, hogy miként foglalkozik ezzel a koncepcióval, egy dolog itt nem került megemlítésre, de igazából ezt a Kerekasztal sem hirdette eddig, viszont fogja, hogy létezik a Kerekasztalnak egy önkormányzati törvénytervezete (*Duray Miklós: Fiala János tervezete.*). Igen, a Fiala János-féle tervezetről beszélek. Ez gyakorlatilag kiindulópontokat adhat arra, hogy a kisebbségi érdekérvényesítésnek vagy érdekképviselőnek a helyi formáit úgymond bevigyük a közbeszédbe, és a politikai közbeszédben, legyen szó akár a szlovákiai szlovák közvélemény hozzáállásáról és szondázásáról, vagy legyen szó akár a felvidéki magyarság körében zajló párbeszédéről, ez valóban egy nagyon hosszú út, és úgy gondolom, hogy távlatosan is legalább egy 5-10 éves projekt. Viszont mindenféleképpen az autonómiát, az autonómia fogalmát vissza kell emelni arra a helyre, ami megilleti, ez pedig legalábbis egy közös vitaalapot jelent, és nem egy elutasítandó dolgot. Nagyon szépen köszönöm.

(*Berényi József visszatér az ülésterembe.*)

ELNÖK: Köszönöm szépen.

Bárdos Gyula urat illeti a szó, a Csemadok elnökét. Elnök úr!

Bárdos Gyula kiegészítése

BÁRDOS GYULA, a Csemadok elnöke: Köszönöm szépen, elnök asszony.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Először is köszönöm szépen a lehetőséget, hogy a Csemadok elnökeként ezen a fórumon szólhatok ebben a fontos kérdésben. Mint ahogy az előadásában az elnök úr ismertette, hogy mi nem történt, illetve azt, ami elméleti szinten történt, de egy anyagnak, egy elméleti munkának az értelmét az adja, ha ebből a gyakorlat szintjén meg lehet valamit valósítani. Ilyen szempontból valóban nagyon fontos ez az elemzés, ennek az 1989-et követő időszaknak az alapos elemzése, hogy vajon miért nem tudott a felvidéki magyar közösség élni azokkal a lehetőségekkel, amelyek ugyan ott voltak, de ha belegondolunk, sem a rendszerváltozást követő időszakban, sem az önálló Szlovákia létrehozásakor, sem az európai uniós tagság felvételekor, sem a területi felosztáskor nem tudtuk az elképzeléseket megvalósítani. Tehát ilyen szempontból gyakorlati haszna a közösségnek nem volt ezekből az anyagokból, de valóban tény, hogy ezen anyagok elkészültek, tehát ilyen szempontból a téma nem az utcán, hanem az asztalon hevert, mert ki volt dolgozva. Valóban rányomta a bélyegét erre a folyamatra az, hogy 1989 után, tehát, a Magyar Koalíció Pártját megelőzően voltak párt- és mozgalmi kezdeményezések, illetve pártok és mozgalmak, és ahelyett, hogy valami közös anyag került volna ki, inkább a versenyhelyzet, illetve a versenyzés és a másikkal szembeni presztízskérdés volt sokszor elsődleges, és nem az, amit ilyen szempontból a közösség elvárt volna, és amiből hasznunk lett volna.

Az elnök úr elmondta, hogy miért nem lehetett, és hogy az adott alkalmakkor miért nem tudtunk ezekből az anyagokból valami konkrét lépést elérni. Egyrészt ennek természetesen komoly politikai okai is vannak, de a komoly politikai okok mellett azt hiszem, hogy elsősorban nekünk a mi belső problémáinkat kell megoldani, és azt, hogy ha voltak hibák, akkor milyen hibákat követtünk el. Ez a mostani téma egyrészt azért fontos, amit a Kerekasztal szóvivője itt elmondott, hogy a legfiatalabb generáció számára is ezt a témát nem felmelegíteni, hanem nyilvánvalóvá kell tenni, hogy az autonómia, az önrendelkezés, az önkormányzatiság egy nagyon fontos téma, ezért a közbeszéd tárgyává kell tenni. Tehát ilyen szempontból én is azt a nézetet vallom, hogy nemcsak a politikusok, nemcsak a politikai pártokban szereplők, hanem a közéleti személyiségek, a hiteles emberek, az egyes régiókban, az egyes mikrorégiókban, az egyes községekben, a városokban azok a hiteles emberek, akikre odafigyel a kis közösség, ezekkel a fogalmakkal, ezek tisztázásával foglalkozzanak. Fontos, hogy újra bevigyük a köztudatba, és készüljünk föl arra az időszakra, amelyről az MKP elnöke itt beszélt, hogy ha újra helyzetbe kerülhet a felvidéki magyarság, akkor - okulva a saját hibáinkból, és a tapasztalatokat felhasználva - most már sokkal eredményesebben lehessen végre ötről a hatra jutni.

Ilyen szempontból, a Csemadok elnökeként nagyon fontosnak tartanám azt is megjegyezni, hogy bár igaz, hogy az önkormányzati modellek sokszor azért nem váltak sikeressé, mert általában a gazdasági kérdések dominanciája volt az erősebb, semmint a közösségi dolgok, de fontos volna, ha úgy sikerülne ezen elképzeléseket - az önkormányzatiságot, az autonómia kérdését - úgy napirendre tűzni, hogy ebből például a kultúra területén a felvidéki magyar kultúrának a támogatását lehetne biztosítani, függetlenül attól, hogy milyen kormánykonstelláció van, nem mindig az aktuális konstelláció kénye-kedvétől függően csurranna-csöppenne esetleg a kultúra támogatására összeg; ha jól belegondolunk, az oktatási terület is ettől függ. Rendkívül fontos, hogy ezt a témát nemhogy melegen tartsuk, hanem hogy olyan életképes elképzelés legyen az asztalunkon, amelyet nemcsak a politikai pártok, hanem - és ezt nagyon fontosnak tartom -, hogy a civil szervezetek támogatásával és az ő részvételükkel a közösség támogassa, hogy a felvidéki magyarság álljon mögé, és ezt támogatni tudja.

Tehát ilyen szempontból ez a mai beszélgetés, a témafőlvetés, és az, hogy hál' istennek most már egyre gyakrabban a felvidéki közösségekben is ez a téma napirendre kerül, azt mutatja, hogy reményeink szerint tudunk majd tanulni azon hibákból, amelyeket elkövettünk, és a következő lehetőségénél már valószínűleg nemcsak az elmélet szintjén maradnak azon megfogalmazások, amelyek 1989-et követően elkészültek, és most is készülnek. Ezt kell egy olyan munkává dolgozni, amely mögött ott van a közösség, és természetesen fontos az is, hogy a többség részéről meg kell változtatni valamilyen módon a véleményt. Ez nagyon nehéz, mert nincs különbség jobboldal és baloldal, kormánypárt és ellenzéki pártok között a szlovák pártok részéről, mert egyértelműen negatívan állnak ehhez a témához, és a megnyilvánulások, akár a legfelsőbb szintről jövők is azt mutatják, hogy jelenleg nem is akarják megváltoztatni a véleményüket. Ettől függetlenül nekünk a feladatunk itt van, és ehhez kell hozzájárulnunk. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen.

Tisztelt Albizottság! Tisztelt Képviselőtársaim! Elhangzottak a felvezetők, így megadom a szót képviselőtársaimnak, illetőleg azt követően meghívott vendégeinknek. Kérdezem, hogy ki kíván szólni. *(Nincs jelentkező.)*

Nyilvánvalóan jól körvonalazódott, hogy a gondolkodásunk Scyllája és Charybdise egyik oldalán az, hogy helyben a közösség mit szeretne, és az nagyon jól körvonalazódott, hogy ebben van még teendő, ami egyáltalán ennek a közösségi érdekek a megjelenítését jelenti, a másik oldalán pedig tudni kell, hogy léteznek, vannak európai önrendelkezési, autonómia- és önkormányzatisági formák, és semmi különleges nincs ebben, ami elvetendő lenne a közösség érdekében.

Kérdezem még egyszer képviselőtársaimat, hogy ki kíván szólni. *(Jelzésre.)* Alelnök úr!

Kérdések, észrevételek, reflexiók

CSÓTI GYÖRGY (Fidesz): Köszönöm a szót, elnök asszony.

Köszönöm szépen én is felvidéki barátainknak a részletes, izgalmas, érdekes és részben történelmi beszámolóját. Nehéz ehhez a kérdéshez, pláne ilyen nyílt tárgykörben, érdemben hozzászólni, de én mégis veszem a bátorságot, és egy-két észrevételt, egy-két gondolatot elmondok. Azzal kezdem, és hangsúlyozom, feltételezés, a szlovák politikai gyakorlat az elmúlt két évtizedben és a magyarság drasztikus fogyása a Felvidéken joggal szülheti azt a feltételezést, hogy a szlovák politika célja a magyarság teljes és végleges felszámolása a Felvidéken, természetesen nem XX. századi módszerekkel, hanem kikényszerített asszimilációval és kikényszerített elvándorlással. Ha én Pozsonyban élnék, vagy Komáromban, akkor azt a kérést szegezném szlovák barátainknak - hangsúlyozom, szlovák barátainknak -, hogy ha ez nem igaz, azt nagyon könnyen be tudjátok bizonyítani. Itt két dologra kell hivatkozni, nevezzük autonómiának, önkormányzatiságnak, önrendelkezésnek - egyébként ez utóbbi a legerősebb kifejezés, az önrendelkezés, vagy az önkormányzatok területi szövetsége -, bármilyen módon, az a lényeg, hogy az európai szubszidiaritás elve érvényesüljön az európai uniós tag Szlovákiában is. Ez csak akkor érvényesül, ha nemcsak azt döntheti el, hogy magyar nyelven beszél - márpedig ez alapvető emberi joga, hogy magyar nyelven beszéljen a születéstől kezdve a halálig az élet minden területén -, ehhez intézményes feltételek és pénz is kell, és ez már maga az autonómia. Tehát, hogy az adó egy része maradjon ott, de nem ragozom tovább, egy hosszú előadás része lehetne az autonómia lényegének a kifejtése, legyen ez önkormányzatiság, önkormányzati területi szövetség, akárminek nevezhetjük, a tartalom a lényeg, ezzel én egyetértek, és azzal is, hogy a megnevezéseknek van üzenetük. Ha Szlovákiában ezt az üzenetet rejteni kell a tartalom alá, akkor rejtsük a tartalom alá, de az európai szubszidiaritás elve csak akkor érvényesül, ha az önrendelkezés meghatározó formái léteznek.

A másik hivatkozási alap az európai autonómiákra való hivatkozás, és a példák, amiket már százszor, már két évtizede elmondunk Dél-Tiroltól kezdve, a finnországi svéddekig sorolhatjuk, ezek hivatkozási alapok. Természetesen ehhez egy közösségi akarat kell Felvidéken is, az kell, hogy a magyarság ezt önmagában megfogalmazza, és alapvető feltétel, hogy a mai Magyarország kormánya és a mai magyar politika, a mai magyarországi politika támogassa ezt, és azt hiszem, erre mindenképpen számítani lehet, és számítani is kell. Én azt üzenem a magyar politikának, hogy fogalmazza meg azt szlovák barátainkkal szemben - és ez érvényes Romániára, Szerbiára, Ukrajnára is -, hogy területért jogot. A magyar kormány már többszörösen megerősítette, többször, mint a hányszor kellett volna, alapszerződésben a legutóbb, hogy nincs területi igénye. Tehát, ha nincs területi igényünk, ezzel szemben mi azt követeljük, hogy alapvető egyéni és kollektív emberi jogokat kapják meg az elcsatolt területeken élő magyarok, adott esetben Szlovákiában és - itt vannak erdélyi barátaink is - Erdélyben. Egy helyen már elindult egy folyamat, a Délvidéken, Vajdaságban, majd meglátjuk, hogy ez mennyire tud kiteljesedni. Tehát ott van remény az autonómiára, legalábbis a személyi elvű, illetve kulturális autonómiára, a többi helyen - itt van Jakab Sándor barátunk -, Horvátországban és Szlovéniában elvileg létezik, gyakorlatilag nehezebben működik, de legalábbis ott sem vörös posztó ez a kifejezés, Ausztria pedig más történet, ott még csak csoportjogokról beszélnek.

Tehát azt hiszem, hogy csakis a teljes Kárpát-medencei magyar összefogás hozhat eredményt minden területen. Az utóbbi időben sokszor mondom, egyszer lehet, hogy a fejemhez is vágják, de én vallom Szabó Dezső igazságát a mai napig is, hogy minden magyar felelős minden magyarért, és mindenhol ki kell fejteni, hogy a magyarság, az elcsatolt területeken élő magyarság magyarként való boldogulásának és fennmaradásának egyetlen biztosítéka a teljes körű és tényleges autonómia. Köszönöm, hogy meghallgattatok. Bár ezt már sokszor elmondtam, de addig kell ismételni, amíg meg nem valósul. Köszönöm.

ELNÖK: Így van, addig kell ismételni, amíg teljes egészében össze nem tudunk fogni. Kalmár Ferenc képviselő urat illeti a szó.

KALMÁR FERENC ANDRÁS (KDNP): Köszönöm a szót, és köszönöm a beszámolókat.

Először is engem, mondjuk úgy, megütött egy kicsit az a mondata Berényi elnök úrnak, hogy ha Európa komolyan veszi értékeit. Az ember ilyenkor elszomorodik, amikor látja, hogy Európa ugyan lefekteti a különböző irományokban, dokumentumokban az értékeit, de mennyire nem veszi utána komolyan ezeket az értékeket, mert ezek irányelvként működnek, és nem tudja őket érvényesíteni. Itt végiggondoltam a II. világháború utáni Európa történelmét, és ha megnézzük, hogy 1989-ig a nyugat-európai részekben mi történt, és hogy mi volt az oka, hogy azok a dolgok megtörténtek, a dél-tiroli autonómia, valamint más autonómiák, például Finnországban és így tovább, akkor azt látnunk kell, hogy volt egy nagyon komoly kommunista szovjet fenyegetettség. Ez a fenyegetettség olyan nyomást gyakorolt Nyugat-Európára, közben Amerika is nyomást gyakorolt Nyugat-Európára, hogy igenis ezeket a problémákat oldja meg, és ilyen formában az emberek, a nemzetek, a közösségek valahogy összecsiszolódtak, és egy bizonyos státus quót és autonómiákat elfogadtak, és meg is szokták ezt a formát, mert látták, hogy semmi sem ördögtől való, lehet élni ezzel, nem esnek szét az államok és így tovább.

Tudjuk nagyon jól, Berényi elnök úr is tagja volt az Európa Tanácsnak, hogy ott születtek olyan dokumentumok, mint például a Gross-jelentés 2003-ban, amely kifejezetten - és ez egy nagy előrelépés volt akkor, legalábbis elvi síkon, ami - az autonómiák, mondjuk így elméleti alapjait tette le, és javasolta az autonómiákat, mint feszültségmegoldó eszközt. Ezt követően, amikor én magam 2010-ben bekerültem az Európa Tanácsba, volt alkalmunk

Gaudi-Nagy Tamással közösen tenni egy javaslatot egy német képviselő asszony dokumentumához, előterjesztéséhez, amelyben azt taglalták, hogyan áll össze egy ország területi integritáshoz való joga, az országon belüli közösségek önrendelkezési jogával, hogy lehet ezt összeegyeztetni. Ez főleg Koszovóra volt kihegyezve, de sikerült ide bevinnünk azt a módosítót, miszerint ezt az összeférhetetlennek tűnő két elvet szintén az autonómiákon keresztül lehetne megoldani.

Ennek ellenére ezek a dokumentumok megszületnek, de a volt szocialista országok - hogy így mondjam - nemigen tartják be, vagy nem tartják be ezeket a dokumentumokat annak ellenére, hogy aláírtak bizonyos csatlakozási dokumentumokat, amelyek tartalmazzák, hogy ők ezeket be fogják tartani. Románia is aláírta, hogy az 1201-es Európa tanácsi rendelkezést be fogja tartani, de nem tartja be a mai napig. Sőt, ami érdekes számomra, és ezt többször elő is hoztam, hogy a kollektív bűnösség elvét a Beneš-dekrétumok tartalmazzák, és nem hogy egy európai uniós és Európa Tanács-tag országban ezt eltörölték volna, vagy lépéseket tettek volna az eltörlésére, hanem 2007-ben Szlovákia még meg is erősítette, és Európa nem szól semmit. Európa erre nem szól semmit, viszont, amikor Magyarország alaptörvényéről van szó, akkor hangos Írországtól Moszkváig minden.

Ami az autonómiát és az önrendelkezést illeti, én úgy gondolom, hogy nekünk itt nem szabad elfáradni ebben a harcban. Bár sokan belefáradnak, és inkább mást csinálnak, vagy kiszállnak ebből a harcból, de nem szabad belefáradni, mert meggyőződésem, hogy előbb-utóbb a nyugat-európai gyakorlat errefele fog jönni, és reméljük, hogy megint lesz, sőt, véleményem szerint van is olyan külső kényszer Európára, ami a jobb partnerséget, jobb kooperációt tartaná szükségesnek az európai nemzetek és államok között. Hiszen egy leszakadó kontinens ma Európa a világ gazdaságában, és összefogás nélkül nem fogunk sehová és semmire jutni, csak tűzoltásból és krízisből krízisbe. Ciprusról már beszéltünk, most Szlovénia következik, és kíváncsi vagyok, hogy utána mi következik, mert egyre-másra dőlnek, mint a dominó. Ne fáradjunk bele, csináljuk tovább úgy Magyarországon, mint a környező országok magyar közösségeiben. Nehéz dolog, nagyon lassan haladunk előre, és mire megoldást találnánk, mire belemenne mindenki, félő, nehogy elfogyjunk. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. *(Nincs jelentkező.)* Ha nincs jelentkező, akkor nem visszaélve a meghívottak türelmével, én három kérdést szeretnék feltenni.

Az első kérdésem, hogy jövő év január 8-án lesz 20 esztendő a komáromi nagygyűlés állásfoglalása, mely szerintem nagyon jól összefoglalta azokat az igényeket, amelyek a rendszerváltozást követően és a csehszlovák változásokat követően megfogalmazhatók voltak. Készülnek-e arra a civil szervezetek és a politika vezetői, akik egyébként itt most nagyon jól megfogalmazták, hogy tulajdonképpen ki kell törni ebből a körből, és némi önkritikával is, hogy sokszor a gazdasági érdekek előrébb voltak a közösségi érdekeknél, de tervezik-e azt, hogy esetlegesen közösen tesznek valamit. A felvidéki magyarság körében mit kívánnak tenni, vagy valamilyen lépésekkel készülnek-e azért, hogy önmagában az a különbség, ami az önrendelkezés, illetőleg a saját ügyek vitelében, az autonómia elfogadottságának konfliktusában érzékelhető, megszűnjön a Felvidéken.

A másik kérdésem, hogy a Kerekasztal dokumentuma, mely létezik, és amelyben zömében az önkormányzatiság - ha emlékeim nem csalnak - a negyedik pontban, a kulturális és az oktatás területén szerepel, ennek a végrehajtása hogyan történik? Van-e ebben valami előrelépés, ami a deklarációt jelenti? Sőt, ezen túlmenően az is érdekelne, hogy önmagában a megállapodás végrehajtása folyamatosan ellenőrzésre kerül-e, történtek-e előrelépések, vagy kipipálhatjuk, hogy volt egy ilyen deklaráció, és ezt követően nincsen következménye?

Nyilván, kérdés az is, hogy önmagában a Csemadoknak, mint a legnagyobb civil szerveződésnek, van-e valamilyen terve arra vonatkozóan, ami itt a közösségi érdekek megjelenítését vagy legalábbis a politikai akarat alátámasztását jelenti. Köszönöm.

(*Izsák Balázs megérkezik az ülésterembe.*) Kérdezem, hogy van-e még kérdés, vélemény vagy javaslat. Közben köszöntöm Izsák Balázs urat, és örvendek, hogy megérkezett. Amennyiben nincs más, képviselőtársaim, akkor kérdezem, hogy kívánnak-e reagálni az elhangzottakra. (*Jelzésre.*) Berényi elnök úr!

Válaszadás, reagálás

BERÉNYI JÓZSEF, a Magyar Közösség Pártja elnöke: Köszönöm a szót.

Először is elnézést kérek Tokár Gézától, nem azért hagytam el a termet, mert nem akartam végighallgatni, hanem Miklós előadása úgy kiütött, hogy pár percre ki kellett mennem. (*Derültség.*) Bocsánat, ez vicc volt.

Hadd mondjam el azt, amit már a MÁÉRT-on és a KMKF-en szintén hangsúlyoztam, hogy egyetértek mindenkivel, aki azt mondja, hogy ma Európában nincs hatékony kisebbségvédelmi modell. Egyszerűen, azok, amiket a 1990-es években kitaláltak, ma már nem működik. Történetesen egy konkrét példát említek: az EBESZ kisebbségvédelmi főbiztosa Budapestről Pozsonyba érkezett, és nagyon hatékonyan, budapesti muníciókkal ellátva, jól lépett fel a Selye János Egyetem leminősítésével szemben. Tehát ezt meg lehetett neki köszönni, hogy ebben aktívan részt vállalt, de az első kérdése megint arra vonatkozott, hogy mi akkor tényleg nem akarunk határrevíziót? Az első kérdés folyamatosan erre vonatkozik, hogy őszintén mondjuk meg, mi az álláspontunk a határrevízióval kapcsolatban. Egyébként bármikor, bárhányszor mondjuk ezt el, azt mondja, hogy igen, a Selye János Egyetem ügyében felleptem, és amikor én megkérdezem, hogy miért, akkor az a válasz, hogy azért, mert föl akarják venni az állampolgárságot. Akkor megkérdezem, hogy ez a kettő hogy függ össze, hiszen az önök országában is szabadon fel lehet venni az állampolgárságot, más állampolgárságot. Igen, mondja, de az más, mint Közép-Európa.

Mindegy, nem akarok eltérni nagyon a tárgytól, de azt mondta nekem ez az úriember, hogy értsem meg, ő érti, hogy mi százezerrel kevesebben vagyunk, de ő innen most Kazahsztánba megy, és mi itt egy jól fűtött teremben, péksütemény és kávé mellett beszélgetünk a fogyásról, miközben Kazahsztánba egy olyan nemzeti közösség pártelnökéhez utazik, akit mindennap félholtra vernek a börtönben, és neki onnan ki kell hoznia. Értsem meg, hogy a mi százezres fogyásunk és konkrétan egy ember élete között, ha döntenie kell, akkor ő az életmentés mellett fog döntenie.

Ez egyébként nem az ő baja, hanem egyszerűen az a modell, amelyik a '90-es években kialakult, ami az EBESZ-en belül a leghatározottabb, ma olyan országokat tömörít, melyek összehasonlíthatatlanok a két témát egymás mellé téve. Ezt is kértem egyébként annak idején - most már nem emlékszem, hogy a MÁÉRT vagy a KMKF keretén belül -, hogy azon túl, hogy a mi saját belső, Kárpát-medencei magyar ügyeinkkel foglalkozunk, a bizottság talaján önök, képviselő asszony, urak, foglalkozzanak azzal, hogy az európai modell mennyire elöregedett, és mennyire újírtásra szorul. Ebben nyilván, hogy Magyarországnak partnereket kell keresnie, és ezen változtatni kéne. Nem a magyar közösség az egyedüli, amely kisebbségi sorsban él, és lehet, hogy ebben lehet még partnereket találni, bízom is benne, hogy lehet.

2006-2010 között az Európa Tanács parlamenti közgyűlésének elnöke voltam, pontosabban az egyik bizottság elnöke, és az volt az érzésem, hogy van partner abban, hogy ezt a modellt felülértékeljék, ami persze, nem egyik a napról a másikra fog természetesen történni, de az ilyen kísérleteknek el kell, hogy kezdődjenek, mert egyébként tényleg nem jutunk ötről a hatra. Szlovákia egy kis ország, és mindig nagyon érzékenyen tekintett arra, hogy mit mond az EBESZ, mit mond az Európa Tanács, mit mond az Európai Unió, esetleg mit mond az Egyesült Államok, lehet, hogy jóval érzékenyebben, mint a Visegrádi Négyek többi országa, ezért ezt a mi ügyünkben ki is kell használni. Ezért fontos számunkra az, hogy mi zajlik az Európai Néppárt, mi zajlik az Európai Szocialista Tömörülés és az Európai Liberális Tömörülés talaján, és azért specifikus mindig a határon túli magyarok helyzete, mert a pártszövetségeken túl vannak olyan segítő politikusok, közösségek, csoportosulások,

amelyeknek ezt a segítségét igenis, hogy köszönjük, de használni kell minden szempontból, oda-vissza. Továbbá ezért fontos, hogy az Európai Néppárton belül megtörtént az a komoly programszerű döntés, hogy ma már szétválasztják a bevándorló és az őshonos kisebbségeket, mert ezt elfogadta az utolsó közgyűlésén az Európai Néppárt.

Fontosnak tartom az Európa Tanácson belül azt a dokumentumot, amelyik az európai regionalizmussal foglalkozik - Regionalization of Europe -, amit az Európai Szocialista Párt frakcióvezetője adott be, és amely arról szól, hogy az autonómia nem ördögtől való dolog, hanem az integrációt jelenti, nem elszakadást jelent, és nyilván, ezért sikerült konszenzust teremteni az Európa Tanácson belül. Ott voltam, amikor ez elfogadásra került, sőt módosító javaslatokat is nyújtottam be hozzá. Fontos az is, hogy a többi csoportosulás Európában hogy áll ehhez hozzá, mert ez befolyásolja a szlovák politikát tetszik vagy nem tetszik alapon. Ha nincs szövetséges, közvetlen szövetséges Szlovákiában, akkor Európán keresztül kell szövetségest találnunk, mindamelllett továbbra is fenntartom, hogy ma Európában a kisebbségi kérdés, vagy a magyar közösségek kérdése messze nincs olyan prioritásként kezelve, mint volt a '90-es évek elején, vagy a '90-es évek alatt, de ez nem azt jelenti, hogy erről le akarunk mondani.

Komárom, a 20 éves évforduló, hogy erről le kell-e mondani, és hogy ez az eszköz a rendelkezésünkre áll. Természetesen beszéltünk róla, hogy megfelelőképpen meg kell emlékezni róla, és éppen egy kiváló alkalom arra, hogy aktualizáljuk az ott elfogadott dokumentumokat, összehasonlítva az azóta elfogadott dokumentumokkal, és azt kiegészítve. Egy kis politikai problémát okoz, hogy a megyei választások nálunk novemberben lesznek, és nyilván, ez egy kicsit leköti most a politika erejét, de ettől függetlenül a januári időpont megfelelő lenne arra, hogy egy nagy összefogással emlékezzünk meg, és ne csak emlékezzünk, hanem új célkitűzéseket is megfogalmazzunk, amit meg kell mutatni a potenciális partnereknek is. Köszönöm a fölvetést, természetesen ez egy olyan dolog, amivel foglalkozni szeretnénk, amely alkalmas lesz arra, hogy áttekintsük az eddigi törekvéseinket, és új célkitűzéseket fogalmazzunk meg. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen.

Kérdezem, hogy kíván-e bárki még reagálni. *(Jelzésre.)* Duray Miklós elnök úrnak adok szót.

DURAY MIKLÓS, a Szövetség a Közös Célokért elnöke: Egészen röviden azt szeretném csak összefoglalni, nagyon fontos, hogy az európai gondolkodásba mi és hogyan van beágyazódva, és az is fontos, hogy az elképzelések megvalósításához partnereket tudjunk szerezni, mert enélkül elég nehéz bármit is megvalósítani ebben az európai közösségben. Azonban azt is kell tudatosítani, hogy nem igazán fejlődött az európai gondolkodás, mert hiába van egy Gross-féle jelentés, és hiába van az önkormányzatisággal kapcsolatos kiemelt foglalkozás, de ne felejtsük el, hogy több mint 100 évvel ezelőtt fogalmazták meg az ausztromarxisták a perszonális autonómiával kapcsolatos elképzeléseiket, és a mai napig ez nem igazán ágyazódott be úgy az európai közgondolkodásba, hogy természetes legyen az, hogy autonóm intézményeket létre lehet hozni, és az beilleszthető egy állam jogrendjébe. Tehát van is fejlődés, meg nincs is fejlődés, mondhatnám úgy is, hogy visszaesünk, aztán nagyon nehezen talán visszakapaszkodtunk valahova, de nem biztos, hogy arra a szintre kapaszkodunk vissza, ahol korábban voltunk. Ezzel csak arra akarok utalni, hogy ha mi önmagunkban nem erősödünk meg, nem fogalmazzunk meg valamit, és nem tartunk ki mellette, akkor hiába lesz bármilyen pozitív változása is az európai közgondolkodásnak, akkor sem megyünk semmire.

Vissza akarok utalni 1994-re, de most nem a komáromi nagygyűlésre, hanem arra az időszakra, amikor Szlovákiában egy átmeneti kormány volt, és az átmeneti kormánynak külső

támogatói voltak, az akkori együttélésnek, a magyar kereszténydemokrata mozgalom a parlamenti képviselőik révén, és a külső támogatásnak egyik feltétele, összhangban az Európa Tanács elvárásaival, az volt, hogy Szlovákiában el kell fogadni egy törvényt a községek kétnevű használatáról. Odáig jutottunk el, hogy nagy nehezen sikerült elérnünk, hogy fogadjon el egy törvénymódosítást a szlovák parlament, amit a mai napig táblatörvénynek nevezünk, ami azt jelenti, hogy a 20 százalékos vagy 20 százalék feletti községek elejére és végére, tehát belterületének a határára egy kisebb táblán kiteszik magyarul is a község nevét az 1927-es terminológia szerint. De az elvárás nem erről szólt, hanem a kétnyelvű helységnév-használatról, és mi nem szóltunk egy szót sem, és megelégedtünk azzal, hogy ezt a törvényt ilyen felemás módon fogadták el, és az európai uniós szakemberek meg voltak róla győződve, hogy Szlovákia teljesítette, az Európa Tanács szakemberei meg voltak róla győződve, hogy Szlovákia teljesítette az ő elvárásait. Akkor mégiscsak önmagunkat vizsgáljuk meg először, mert ha önmagunkba nem nézünk bele, akkor hiába apellálunk az európai közvéleményre vagy az európai gondolkodásra, a jogrendre, vagy egyáltalán bármire, ha bennünk nincs eltökéltség, akkor nem lesz hozzá partner sem.

Mivel többet nem szólok, ezért csak azt szeretném még jegyzőkönyveztetni, hogy hoztam a mai ülésünk jegyzőkönyvének mellékleteként egy könyvet, amelyben benne van minden mozzanat, ami 1990-98 között a felvidéki magyarok körében, az önrendelkezés ügyében, azaz az autonómia vagy önkormányzatiság ügyében megtörtént. Szeretném az elnök asszonynak átnyújtani, hogy ez a mai bizottsági ülés jegyzőkönyvének mellékleteként szerepeljen. Elektronikus formában az összes fontos dokumentumot át tudjuk majd küldeni, hogy ne legyen gond a csatolással. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen.

Tokár Géza úr következik, azt követően pedig Bárdos Gyula.

TOKÁR GÉZA, a Szlovákiai Magyarok Kerekasztala vezetője: Köszönöm szépen.

Csak nagyon röviden, hogy a Szlovákiai Magyarok Kerekasztalának dokumentuma már a második alkalommal jelenik meg olyan kontextusban, hogy a Kerekasztal dokumentuma. Szerintem ez azért torzítása a dolgoknak, hiszen azt kell látni, hogy itt egy közös dokumentumról van szó, amelyet gyakorlatilag mindhárom fél, az MKP, a Híd és végül, de nem utolsó sorban a Szlovákiai Magyarok Kerekasztala jegyzett. Ami ennek az alapidokumentumnak a tartalmát és annak megvalósítását illeti, ebben nyilván nagyon sokféle stratégia van, ami az alkalmazását illeti. Az MKP például az utóbbi hónapokban elég kreatívan alkalmazta ezt a dokumentumot, és meg kell mondanom, nagyon szimpatikus módon, amikor például a szlovák elnökválasztással kapcsolatban egyfajta feltételül szabta, azt jelezte, hogy támogatásának feltételül fogja szabni, hogy az adott elnökjelölt egyetért-e az alapidokumentummal, illetve a dokumentumot fel lehet használni akár a megyei tárgyalásokon is, mint egyfajta vitaalapot.

Ami a Kerekasztal stratégiáját illeti, hogy milyen módon lehet ezt az alapidokumentumot érvényesíteni, én úgy gondolom, a legkézenfekvőbb módja ennek az, hogy azt, ami abban az iratban szerepel, aprópénzre kell váltani. Tehát ki kell bővíteni az egyes célkitűzéseket, el kell mondani, hogyan lehet az egyes célkitűzéseket megvalósítani, és gyakorlatilag az egyetlen alapidokumentumból az egyes pontokon keresztül kisebb jelentőségű, de tartalmilag lehet, hogy sokkal többet jelentő konszenzusra kell törekedni azokban a sorskérdésekben, amelyek egyébként a felvidéki magyar közösséget elég erőteljesen érintik. Most az autonómiáról beszélgetünk rettentő sokat, és úgy érzem, hogy az autonómia kérdésében, illetve azoknak a passzusoknak a kérdésében, amelyek utalnak az önkormányzatiságra, rettentően fontos, hogy aprópénzre váltsuk azt, ami ott szerepel. És igenis, különféle módokon egyszerűen tisztázni kell az álláspontokat, úgymond fel kell fedni

a kártyákat, és ki kell számlázni akár azt, hogy mi az autonómia előnye, hátránya, milyen szereplőket, akár felvidéki magyar szereplőket, milyen módon érint ez - gondolok itt akár az önkormányzatokra vagy a megyei szintű képviseletre -, és igen, akár azt is tisztázni kell, és nyilvánvalóvá kell tenni, ha valaki az autonómia koncepciójával, mint olyannal nem ért egyet, azt miért teszi, és mik lehetnek ennek a hátrányai, ami lehet, hogy nem feltétlenül vág egybe mások céljaival, de mindenféleképpen vitaalapot jelent. Az autonómia kérdését ki kell emelni abból a közegből, amikor arról vitatkozunk, hogy most ez egy jó dolog, vagy rossz dolog, anélkül, hogy belemennénk a részletekbe, és minél részletesebben végig kell tárgyalni, végig kell venni. Remélem, hogy feleltem a kérdésre.

ELNÖK: Köszönöm szépen.

Bárdos Gyula elnök urat illeti a szó.

BÁRDOS GYULA, a Csemadok elnöke: Köszönöm szépen, elnök asszony.

A Csemadokkal kapcsolatos kérdés, illetve, hogy a közösségi ügyekben, kérdésekben, az autonómiaügyben a Csemadok mit tehet, illetve mit kíván tenni. Természetesen, élve azzal az alkalommal és azzal a lehetőséggel, hogy több mint 50 ezres tagsága van a Csemadoknak, és tulajdonképpen Dél-Szlovákiában, ahol a magyarság él, szinte minden községben, minden településen működik a Csemadoknak alapszervezete, mi is szeretnénk sokkal nagyobb hangsúlyt fektetni a kultúra, a hagyományok ápolása és a kulturális élet mellett a közösségi létre, a közösségi életre. Lehet, hogy emiatt sokan azt fogják mondani, hogy a Csemadok politizál, politizáló szerepet vállal, pedig ez nem igaz, mert a Csemadok nemcsak társadalmi és közművelődési szövetség, és a Csemadok tagságát, így, azt hiszem, minden dél-szlovákiai magyart eléggé aggaszt az a tény például, hogy a megyei önkormányzati választásnál körülbelül 20 százalékos a részvétel; a helyi önkormányzati választásnál mi értjük az eredményeket. Tehát közösségi szempontból létfontosságú akár az egész közösségnek, de a mikroközösségeknek és az egyes községeknek is, hogy hányan vesznek részt például a választásokon.

Nagyon szeretnénk, ha ez a tendencia megváltozna, mert 1989 után Dél-Szlovákiában sokkal többen vettek részt, mint Észak-Szlovákiában a különböző megmérettetéseken, a különböző választásokon, de érdekes módon az utóbbi időben ez megfordult, Észak-Szlovákiában sokkal többen vesznek részt arányait tekintve, mint Dél-Szlovákiában. Hogy ez nem egy elenyésző dolog, és nem egy marginális probléma, az is mutatja, hogy ha például ez nem így lett volna, akkor tulajdonképpen a Magyar Közösség Pártja parlamenti párttá alakult volna, mert nem sok szavazat szükségeltetett ahhoz, hogy átlépje a parlamenti küszöböt; és nemcsak az országos választásra érvényes ez.

Beszéltünk az autonómia fontosságáról, és ez tényleg nagyon fontos kérdés, de van egy olyan lehetőség, ami nem ebbe a kategóriába tartozik, viszont 1989 óta Szlovákiában érvényben van az önkormányzati választásokról szóló önkormányzati törvény. Az a törvény igaz, hogy kicsit módosult, de lényegét tekintve még mindig az egyik legjobb törvény ma is, ugyanis lehetőséget nyújt az önkormányzatoknak, tehát az adott településeknek, falvaknak, városoknak, hogy polgármestert és önkormányzatot válasszanak, és ebbe nem szólhat bele a felső vezetés. Sajnos ennek ellenére ott, ahol tömbmagyarság él, sok helyütt nem tudunk élni azzal a lehetőséggel, hogy magyar polgármester, magyar többségű önkormányzat legyen, pedig ez a lehetőség adott. Tehát ilyen szempontból is szeretnénk ösztönözni az embereket, hogy nagyon fontos, hogy részt vegyenek ezeken a helyi és regionális választásokon is, mert nem mindegy, hogy az adott közösség kivel képviselteti magát, és az a képviselet attól lesz hatékony, attól lesz eredményes, hogy olyan emberek lesznek ott, akik értik és érzik a problémáikat.

Tehát itt nem lehet közvetett módon, valakin keresztül valamit megoldani, itt nekünk kell helyi és regionális szinten is a dolgokat kézbe venni, és ez is elősegítheti az autonómiatéma erősítését. Ha ez helyi szinten, vagy a megyei választások szintjén konkrét testet ölt, és eredményt hoz, akkor lehet, hogy egy kicsit jobban ösztönzi az embereket ennek a témának az éltetésére, és arra, hogy végre rájövünk a Felvidéken arra, hogy az egyéni és a csoportérdek helyett a közösségi érdek kell, hogy az elsődleges legyen. Amíg ez nem lesz a fejekben, és nem lesz ott mindenütt, néha előjön a gazdasági érdek, néha jön a csoportlobby, néha a személyes érdek, ami mindig felülmúlja a közösségi érdeket. Tehát ezen kell változtatni, és akkor szerintem lehetséges lesz ebből a mostani helyzetből kimozdítani a szekeret. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen.

Kalmár Ferenc képviselő úr kért egy rövid megszólalásra még lehetőséget.

KALMÁR FERENC ANDRÁS (KDNP): Köszönöm szépen.

Tényleg egy rövid megszólalás, csak reagálni szeretnék arra, hogy nemzetközi téren hogyan sikerül, vagy nem sikerül szövetségeseket találni. Saját tapasztalat az, hogy amikor egy magyar kérdés előkerül, és az ember próbál szövetségeseket keresni, akkor mindenki meggondolja, hiszen egy magyar kérdés támogatásánál egyből legalább négy ellenféllel találja magát szemben az, aki minket támogat. Sőt, azt se szabad elfelejteni, hogy ugyanígy legalább négy oldalról megy a lobby egy-egy magyar kérdés esetében, magyar kérdés ellen, ha felvetjük, gondolok itt azokra a szomszédos országokra, amelyekben jelentős magyar kisebbség van.

ELNÖK: Köszönöm szépen.

Körülbelül így terveztük, másfél órára ezt a mostani napirendet, úgyhogy nagyon pontosak voltunk. (*Duray Miklós átadja az elnöknek a könyvet.*) Köszönöm szépen, elnök úr, a jegyzőkönyv kiegészítéséhez a könyvet.

Tájékoztatók a polgári kezdeményezések állásáról - Előadók: A kezdeményező szervezetek vezetői

Tisztelt Képviselőtársaim! Kedves Vendégeink! Áttérünk a második napirendi pontunkra, mely a székely autonómia kérdésében a polgári kezdeményezések áttekintése. Akkor, amikor megalakultunk, azt követően született egy döntés az albizottságon belül, hogy folyamatosan figyelemmel fogjuk kísérni a kezdeményezéseket, hogy meglegyen az a közös tudás, ami ezekben a kérdésekben elősegítheti az együttes és egy irányba mutató fellépéseket is. Arra kérem felvidéki barátainkat, az elnök urakat, hogy nyugodtan maradjanak a helyükön, és kísérjék figyelemmel továbbra is a bizottsági ülést. Így szoktuk minden alkalommal, már családiasan, mindenki a helyén ül.

A második napirendi pontunkra térünk rá, és azt javaslom, ahogy eddig is tettük, ABC-sorban kérjük a felszólalásokat, hogy véletlenül se higgye senki, hogy itt fontossági vagy egyéb sorrendeket követünk, így az EMNT, az RMDSZ és az SZNT részéről kérem szépen, hogy az előterjesztéseket tegyék meg. Sándor Krisztinát illeti elsőként a szó.

Sándor Krisztina tájékoztatása

SÁNDOR KRISZTINA, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács ügyvezető elnöke: Köszönöm szépen.

Tisztelettel köszöntök mindenkit! Az európai polgári kezdeményezésekről valóban folyamatosan tájékoztattuk az albizottság tagjait, tehát mondhatni, akik rendszeresen járnak az Autonómia albizottság, illetve a Nemzeti összetartozás bizottsága üléseire, napirenden vannak. Az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács és az Erdélyi Magyar Néppárt részéről talán

újdonságként - hiszen március óta nem üléseztünk - annyit mondhatok el, amit már a Kárpát-medencei Magyar Autonómia Tanács ülésén is közöltünk, hogy március 21-én a mi javaslatunkat Szilágyi Zsolt, az Erdélyi Magyar Néppárt egyik alelnöke betervezte az Európai Bizottság jogi főosztályára. Mint kiderült menet közben, van egy olyan lehetőség, hogy ezeket az európai polgári kezdeményezéseket egy jogi főosztályon véleményeztetni lehet, és amennyiben ott a véleményezés pozitív, akkor be lehet adni ténylegesen is az Európai Bizottsághoz.

Voltaképpen egy előzetes jogi kontroll ez a lépés. Ennek lehetőségéről meglehetősen véletlenszerűen kaptunk tájékoztatást, tehát ez nincs sehol leírva hivatalosan az európai polgári kezdeményezés menetrendjében, úgyhogy azt gondoltuk, ezt a lépést nem hagyjuk ki, megpróbáljuk, és ugyanezt javasoltuk a Székely Nemzeti Tanács elnökének is a KMAT ülésén. Nem kaptunk még hivatalos választ, ha jól tudom, egy hónapon belül kell válaszolnia ennek a jogi főosztálynak a kezdeményezésünkre, hogy ez szerintük átmehet-e, vagy sem, és gyakorlatilag most várakozó állásponton vagyunk, ha fogalmazhatok így.

Nem húznám tovább a szót, mert gondolom, hogy a többieknek is van előterjesztésük, illetve nem szeretném, ha túl sokáig rabolnánk el egymás idejét. Részemről ennyi, és köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen.

Csak, mint az albizottság elnöke, illő tisztelettel kérdezem ügyvezető elnök asszony, hogy ami előterjesztés az Európai Bizottság jogi főosztályához ment, esetleg megismerhetnék-e az albizottság tagjai.

SÁNDOR KRISZTINA, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács ügyvezető elnöke: Természetesen igen, át fogom küldeni.

ELNÖK: Köszönöm szépen, azt megköszönnénk, hogy abban is meglegyen a közös tudás. Köszönöm szépen.

Kovács Péter urat illeti a szó, az RMDSZ ügyvezető alelnökét. Bocsánat, főtitkár urat. Nem tudom, hogy ezzel lefokoztam-e, de nem szoktam hozzá mostanában, hogy a pártoknak főtitkáruk legyen. *(Derültség.)* Elnézését kérem. Főtitkár úr, öné a szó.

Kovács Péter tájékoztatása

KOVÁCS PÉTER, az RMDSZ főtitkára: Köszönöm szépen, elnök asszony.

Most közeledik a kongresszusunk, és vannak olyan javaslatok, hogy a főtitkárság helyett legyen újra ügyvezető elnökség, úgyhogy akkor megoldódik ez a probléma, amennyiben átmegegy.

ELNÖK: Nem jutott el hozzám ez az információ, de lehet, hogy jó, ha a nagy szellemek találkoznak.

KOVÁCS PÉTER, az RMDSZ főtitkára: Elnök asszony a felvezetőjében azt mondta, hogy tájékoztatót tartunk a székely autonómia kérdéséről. Az RMDSZ által partnerségben kezdeményezett európai állampolgári kezdeményezés nem elsősorban a székely autonómiáról szól, mi az európai szintű kisebbségi szolidaritásra fektetjük a hangsúlyt, hiszen az Európai Nemzetiségek Föderatív Uniójával, a Dél-tiroli Néppárttal hármásban fogtunk neki dolgozni. Politikai és szakmai síkon folyik ez a munka, de elsősorban szakmai síkon, hiszen úgy gondolom, nemcsak a mi gondunk, hanem bármely kisebbségi vonatkozású állampolgári kezdeményezésnek az elsődleges problémája megtalálni azt a kiskaput, hogy olyan javaslatot fogalmazzunk meg, amely az Európai Bizottság hatáskörébe illeszkedik, hiszen a kisebbségi kérdés és általában az őshonos kisebbségek jogai így egy az egyben nem az Európai Bizottság

hatásköre. A mottója a mi kezdeményezésünknek az, hogy „Nem vagy egyedül: egymillió európai polgár a sokszínűségért”, ezzel próbálunk előre menni.

Egy olyan kisebbségi csomagot, szabályozási csomagot dolgoztunk ki, és ez a szakértői munka még jelenleg is folyik, amely egy sor intézkedést és konkrét jogi aktust kér annak érdekében, hogy előmozdítsuk és védelmezzük az őshonos nemzeti kisebbségeket és a regionális vagy kisebbségi nyelveket. A célcsoportunk nagyon nagy, és erre próbáljuk meg mindenhol felhívni a figyelmet, hiszen Európában 100 millió olyan ember él, aki tagja egy őshonos nemzeti közösségnek vagy a kontinensünk körülbelül 60 regionális vagy kisebbségi nyelvének egyikét beszéli. Ezek óriási számok. Gyakorlatilag ez azt jelenti, hogy minden hetedik európai polgár valamelyik európai kisebbséghez tartozik, ugyanakkor az Európai Unióban nem kevesebb, mint 40 millió ember beszél más nyelvet, mint az ország hivatalos nyelve. Ezek olyan számok, amelyek meggyőződésem, hogy mindenképpen alátámasztják azt a jogos igényt, amit partnereinkkel együtt megfogalmaztunk.

Az aláírásgyűjtési folyamat technikai előkészítését megkezdtük, partnereink természetesen elsősorban a FUEN tagszervezetei közül kerülnek ki. Célunk az, hogy a lehető legtöbb európai országban elkezdjük az aláírásgyűjtést. A Polgári Bizottság, amely bejegyzí majd hivatalosan is a kisebbségi európai polgári kezdeményezést, 2013 májusában, tehát egy hónap múlva fog bemutatkozni Erdélyben, nagy valószínűséggel Kolozsváron. A kezdeményezést hivatalosan 2013 júniusában indítjuk, akkor kerül sor a dél-tiroli Brixenben a FUEN kongresszusára, és ezt követően fogjuk bejegyezni az Európai Bizottságnál a kezdeményezésünket. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, főtítkár úr.

Csak annyit szeretnék kiegészítésként mondani, tudva a különbözőségeket, nem szerettem volna újra visszanyúlni oda, ahová már ülésről ülésre visszatértünk, a kezdet kezdetére, ami az előterjesztéseket célozza. Köszönöm, hogy ezt konkretizálta, de azt hiszem, hogy egyébként ez mindenki által ismert volt.

Izsák Balázs urat illeti a szó, az SZNT elnökét.

Izsák Balázs tájékoztatása

IZSÁK BALÁZS, a Székely Nemzeti Tanács elnöke: Köszönöm szépen a lehetőséget.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! A Székely Nemzeti Tanács, tekintettel arra, hogy nem politikai párt, nem vesz részt a politikai versenyben. Maga a tervezet a régiók felől közelíti meg Székelyföld kérdését, azon európai régiók felől, ahol egy közösség többséget alkot, és ezért ezek a régiók nemzeti, nyelvi, kulturális sajátosságaikban különböznek a körülöttük lévő régióktól. Nyilvánvaló, hogy Székelyföldtől kezdve Dél-Tirolon át Katalóniáig, de Baszkföld, Bretagne is említhető, és lehet sorolni a példákat, Székelyföld kérdését mindenképpen európai kérdéssé szeretnénk tenni.

Azért hangsúlyoztam, hogy a mi számunkra ez nem verseny, mert azt hiszem, sikerült kialakítani Erdélyen belül is egy konszenzust. Ennek a konszenzusnak a történetét onnan indítanám, hogy a Magyar Polgári Párt volt a Székely Nemzeti Tanács első támogatója, de hozzátartozik az igazsághoz, hogy a Magyar Polgári Párt tisztségviselői, tagjai a Székely Nemzeti Tanács küldötteiként részt is vettek abban a munkában, amikor a Székely Nemzeti Tanács ezekről a döntéseket meghozta. Tehát lényegében az, hogy itt a megszólalások sorában az erdélyi politikai szervezetek közül a Magyar Polgári Párt nem került megszólításra, ez annak tulajdonítható, hogy a kidolgozástól kezdve részt vettek Székelyföld regionális koncepciójának az elindításában. Ezt követően az Erdélyi Magyar Néppárttal és az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanáccsal sikerült megállapodásra jutni, és a kölcsönösség jegyében támogatjuk egymás elképzeléseit, amit elfogadhatónak tart úgy az Erdélyi Magyar Néppárt, mint az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács.

A legutolsó budapesti tanácskozásunk óta annyi előrelépés történt, hogy az RMDSZ szövetségi elnökével, Kelemen Hunorral is sikerült erről a kérdésről tárgyalni. Megállapodtunk abban, hogy szükséges jogtechnikai szempontból is két elképzelést elindítani, hiszen az RMDSZ koncepciója az általános kisebbségvédelemre vonatkozik, míg a Székely Nemzeti Tanács koncepciója egy olyan területhez köthető törvénykezdeményezés, egy olyan jogi aktust kezdeményez, amelynek az elfogadása Székelyföldnek elemi érdeke. Tehát végül is a „Kohéziós politika a régiók egyenlőségéért és a regionális kultúrák fenntarthatóságáért” című polgári kezdeményezés mögött a teljes erdélyi politika és közélet spektruma ebben a pillanatban felsorakozik. Rövidesen mi is meg fogjuk alakítani a polgári bizottságot, közben a betérjesztés után is kölcsönösen fogjuk egymás munkáját követni és támogatni.

Azt szeretném hangsúlyozni, amelyre ritkán terjed ki a figyelem, hogy az európai polgári kezdeményezés lényegében egy módszer, egy eszköz, a lényeg úgyis az, hogy mit akarunk elérni, mi az a jogi aktus, amit el akarunk fogadtatni. Az európai polgári kezdeményezés hasznos eszköz lehet, amennyiben a bejegyzés, elfogadás és az aláírások összegyűjtése után sikerül egy olyan uniós szintű lobbyt kialakítani, hogy valóban megfelelő jogszabály szülessen, mert azért azt tudni kell, nagyon fontos hangsúlyozni, hogy a bizottság hatásköre a jogszabály megalkotása. Tehát, ha túl leszünk a munka nehezén, a neheze igazán csak utána kezdődik. Nagyon sokan úgy gondolják, hogy az egymillió aláírás összegyűjtése már siker, de az a nyitánya lesz csak az érdemi vitának, az érdemi munkának, és nagyon fontos, hogy meg tudjunk teremteni az Európai Parlamentben addig egy jó lobbyt, amely ezt a kérdést megfelelően fogja kezelni.

Szeretném elmondani, ha történt még előrelépés ennek a törvénykezdeményezésnek a támogatásában, akkor igen, a nemzetközi kapcsolatok erősítésében történt. A napokban kaptunk visszajelzést Baszkföldről, a Baszk Nemzeti Párt részéről, hogy kijelölték a polgári bizottság spanyolországi tagját. Történt előrelépés abban az értelemben is, hogy az egyik érintett közösség, a székelység, a belső kohéziót, a kiállását a közelmúltban, egy jó hónapja, március 10-én a marosvásárhelyi autonómiatüntetésen fel tudta mutatni, és ezzel is jelezte azt, hogy a polgári kezdeményezés nem egy értelmiségi műhelymunka, amely légtüres térben vagy egy elefántcsonttoronyban keletkezett, hanem komoly bázisa van, hiszen létezik egy nagy közösség, amely igényli, hogy ebben a kérdésben előrelépés történjen. Remélem, hogy április hónap folyamán mi is megalakítjuk a polgári bizottságot, még akkor is, ha nem lesz teljes, ha nem lesz meg mind a hét tag, de ettől függetlenül kitűztünk egy időpontot, utána ki fogjuk egészíteni, és természetesen, hogy be fogjuk terjeszteni.

Szívesen egyeztetünk a lehetőségekhez mérten a potenciális partnerekkel, ha mód van rá, ha lehet, bár ez nem kötelező, de természetesen, ha további egyeztetések szükségesek ehhez, akkor azt a közeli időpontokban tegyük meg, hogy meglegyen időben, egy éven belül annyi átfedés, hogy tudjunk egymásnak segíteni. Meg vagyok győződve afelől, hogy a mi partnereink szívesen vállalják azt, hogy amikor aláírást gyűjtenek nekünk, akkor még egy vagy két ívet aláírassanak, amelyeket majd szétválasztunk, és odaadunk a szövetségeseinknek. Köszönöm, hogy meghallgattak.

Kérdések, észrevételek, javaslatok

ELNÖK: Köszönöm szépen mind a három tájékoztatást.

Azt hiszem, most már kezdünk nagyon a konkrétumok felé haladni, úgyhogy fontos ez a közös tudás mindannyiunk számára. Kérdezem, hogy van-e kérdés, vélemény, javaslat az előzőekben elhangzottakhoz. *(Jelzésre.)* Bíró Zsolt elnök urat illeti a szó, az MPP elnökét.

BÍRÓ ZSOLT, a Magyar Polgári Párt elnöke: Köszönöm a szót.

Csak néhány megjegyzés, és én is a számokból szeretnék kiindulni, elsősorban a népszámlálási adatokra gondolok természetesen. Az a népességfogyás, amelyről Berényi

elnök úr beszélt, mondhatom, hogy hatványozottan érezhető Erdélyben is. Ha az elmúlt húsz esztendő számaikat nézzük, akkor igen tragikus az a félmilliónyi fogyás, amit a számok makacsul mutatnak. Egy dolog viszont, ha nem is pozitívumként, de szintén a számok tükrében világosan látható, hogy Székelyföldön legalább arányaiban a magyarság őrzi vezető szerepét. Ezért tartom nagyon fontosnak azt, hogy a Székely Nemzeti Tanács által kezdeményezett változatot támogassuk, és hogy a régiók szintjéről közelítsünk a kérdés felé. Annál is inkább, mert mint ahogyan Kalmár Ferenc képviselő úr felhívta a figyelmet, nem biztos, hogy szerencsés, ha Európában magyar ügyet kreálunk ebben a kérdésben.

Ami pedig az együttműködést illeti az erdélyi magyar szervezetek között, én azt gondolom, ha együtt tudunk lépni, akkor kifelé azt az üzenetet is visszük, hogy nem széthúzás van az erdélyi magyarság körében és az erdélyi magyar szervezetek között, mert sokszor megkapjuk ezt is, hogy ameddig otthon nincs egyetértés, addig mi, európaiak nem tudjuk, hogy melyik változatot támogassuk. Az erdélyi magyarság esetén, sajátos élethelyzetéből adódóan Székelyföld területéről lehet, illetve kell megközelíteni a kérdést, amely egy belső anyaország Erdély tekintetében, és természetesen nagyon fontosak a nyelvi jogok, illetve a kisebbségi jogok, és teljes mértékben egyetértek az RMDSZ vagy akár a Néppárt változatával, támogatni tudjuk, bár a néppárti kezdeményezéssel kapcsolatban hadd kérjem meg Sándor Krisztinát, hogy mi is kapjuk meg azt a változatot, amit a jogi főosztály láthatott, mert az RMDSZ-ét a sajtóból ismerjük, de a Néppártét nem. *(Sándor Krisztina: Megküldjük, persze.)*

Tehát az együttműködésnek azt kell jelentenie, hogy együtt lépünk fel, a partnerszervezetek legyenek közösek, és akkor tényleg az lesz az üzenet kifelé, hogy itt két sajátos élethelyzet van, ezért van két változatunk, és nem azért, mert nincs egyetértés Erdélyben. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, elnök úr.

Azt gondolom, hogy az ügyvezető elnök asszony is úgy gondolta, ahogy én, hogy mindenkinek, aki meghívott az albizottság ülésére, mindenkinek ki fogják küldeni, ezzel szerintem nem lesz probléma. Köszönöm, elnök úr.

Kérdezem, hogy ki kíván még szólni. Van-e kérdés, vélemény, javaslat? *(Jelzésre.)*
László Lajos úr!

DR. LÁSZLÓ LAJOS, a Székelyföldért Társaság alelnöke: Egyetlenegy kérdést tennék fel a Székelyföldért Társaság részéről Sándor Krisztina ügyvezető elnök asszonytól kérdezem, hogy az Európai Unió jogi főosztályához való folyamodvány egy szükséges előfeltétel, vagy csak egy lehetőség?

SÁNDOR KRISZTINA, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács ügyvezető elnöke: Egy lehetőség.

DR. LÁSZLÓ LAJOS, a Székelyföldért Társaság alelnöke: Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. *(Jelzésre.)* Berényi József elnök urat illeti a szó.

BERÉNYI JÓZSEF, a Magyar Közösség Pártja elnöke: Először is szeretném megköszönni, és ez nem pusztán udvariassági kör, a Nemzeti összetartozás bizottságának és az albizottságnak is, hogy ezzel a kérdéssel ilyen intenzíven foglalkoznak. Mi nagyon szeretnénk volna, ha sikerül egy kezdeményezés mögé állni, de mivel a kettő tematikailag, ha jól értelmezem a fölvezetőjüket, beszélgetésüket, bár rokon a két téma, de mégis más oldalról közelíti meg a problémáinkra a megoldást, ezért úgy látszik, hogy mind a kettő mögé oda kell

állni, és mind a kettőt támogatni kell majd. Ennek valóban nagyon nagy jelentősége van, mert az elmúlt időszakban nem gazdagodtunk túlságosan sok sikerben az európai térfélen, közép-európai térfélen sem, tehát jó lenne ezt most valahogy úgy lemenedzselni, hogy az egymillió aláírás összegyűljön, benyújtsuk, és előtte még a bizottság jóvá is hagyja ezeket a felvezetéseket. Tehát rendkívül fontosnak tartom azt, hogy itt maga a benyújtás, maga a szöveg ne jöjjön rögtön vissza, ne pattanjon vissza az Európai Bizottság oldaláról, mert az elveheti a kedvét megint a közösségünk egy jelentős részének, egyáltalán az ilyen küzdelemben való részvételtől.

Tehát a felelősség nagyon nagy, ezt szerettem volna csak ezzel mondani, de gondolom, ezt mindenki tudja. Mivel nemcsak erdélyi ügyről van szó, hanem megszólított bennünket már mind a két beadvány előkészítő csoportja, mi azt tudjuk mondani most a Magyar Közösség Pártja részéről, hogy teljes mellszélességgel támogatni fogjuk, és igyekezni fogunk a lehető legtöbb aláírást összegyűjteni. Az egymillióhoz mi nyilván, csak egy töredékét tudjuk hozzátenni, ahhoz, hogy ez összejöjjön, nagyon komoly összefogásra lesz szükség, hogy ez sikerüljön, és ebben a kérdésben inkább csak a felelősségre apellálunk, hogy jó lenne nem veszíteni.

ELNÖK: Köszönöm szépen.

Csak annyit tájékoztatásul, hogy albizottságunk az előző üléseink egyikén elfogadta a KMAT-nak azt az álláspontját, és jóváhagyta, magáévá tette, ami arról szólt, hogy párhuzamosan futnak ezek a komplementer javaslatok, melyek nem kizáró javaslatok, és abban maradtunk, hogy amelyiket az Európai Bizottság támogatni fogja, a mögé mindenki együttesen felsorakozik.

(Jelzésre.) Sándor Krisztina ügyvezető elnök asszony kért még szót.

SÁNDOR KRISZTINA, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács ügyvezető elnöke: Köszönöm szépen.

Csak egy kiegészítést tennék, egyébként egyetértek az ülést vezető elnök asszony hozzászólásával. Jelen pillanatban gyakorlatilag három kezdeményezésünk van, az egyik az RMDSZ változata, a másik a Székely Nemzeti Tanács változata és a harmadik a miénk. Korábban elhangzott ugyanezen a bizottsági ülésen, hogy az RMDSZ és a mi javaslatunk közelebb áll tartalmilag, majdnem 80 százalékban azonos, bár inkább hasonló, mint azonos, a Székely Nemzeti Tanács pedig más szemszögből közelíti meg a kérdést.

Ezt az egész témakört én úgy fogom fel, hogy most lehetőségünk van arra, hogy ezzel a három kezdeményezéssel útnak induljunk, és amelyik átmegy a szűrőn, arra gyűjtjük az egymillió aláírást, és ezért valóban, ezek egymást kiegészítő kezdeményezések. Nyilvánvalóan mindannyian tudjuk, és vállaljuk annak felelősségét, hogy amennyiben valamelyikünk tervezete, úgymond nem megy át a szűrőn, akkor az valamiféle politikai presztízsveszteséget jelenthet rövid távon annak a szervezetnek, másfelől viszont én teljesen más szemléletből közelítem meg a kérdést. Most ez a három kezdeményezés van, de lehet, hogy három hónap múlva lesz egy negyedik, egy ötödik, egy hatodik.

Nem erdélyi magyar ügy az európai polgári kezdeményezések terén tett javaslataink ügye, és ezt hangsúlyozta a Székely Nemzeti Tanács elnöke is, hanem minden Európában élő, kisebbségben élő nemzeti közösség ügye, és ezért tartom én is fontosnak, amit Izsák Balázs is említett, hogy a hét kezdeményezőnek, tehát a Polgári Bizottság összetételének nem kell feltétlenül vagy többségében magyar képviselőkből állnia. Tehát a kezdeményezésünk nem magyar ügy, nem erdélyi és nem székelyföldi, hanem európai, a nemzeti kisebbségek ügye, és ezt nekünk így is kell előkészíteni. Ugyanakkor hasonló témakörben a dél-tiroliaktól az Åland-szigetekig bárkinek lehetősége, sőt készítenie kell, hogy legyen arra, hogy ezt máshol is kezdeményezzék. Hogy ez most Erdélyből jön, és egyenesen három kezdeményezéssel, ezt

így hozta ez az esztendő, hogy így mondjam, és továbbra is úgy gondolom, hogy ennek az évnek az egyik példátlan magyar összefogása lehet ez a témakör, teljesen függetlenül attól, hogy melyik kezdeményezés megy át. Illetve, ha mindhárom átmegy az itt, e teremben ülők felelőssége többek közt az, hogy mindenkinek, határon túl és belül, vagy külhonban, bárhogyan fogalmazzunk, hogy elmondjuk azt, hogy a három kezdeményezés mindegyike a miénk is, és mindegy, hogy melyikhez, de gyűjtsük össze az egymillió aláírást. Ha háromszor gyűjtjük össze az egymilliót, annál erőteljesebb. Ugyanakkor ez egy folyamat, tehát lehet, hogy egyik sem megy át, lehet, hogy jön egy következő kezdeményezés, de én ezt egy eszköznek látom, és élni kell folyamatosan vele, mert lehet, hogy évekre telik, amíg ennek a végére jutunk, és egyáltalán nem biztos, hogy bármelyik hármat elfogadja a bizottság. Ebben szerintem így kell gondolkodni. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen.

Viccesen meg kell kérdeznem, ki tud arról, hogy esetleg készül még néhány kezdeményezés, az valljon színt! Komolyra fordítva a szót, azt látnunk kell, visszatérve az ügyvezető elnök asszony és Berényi elnök úr által elmondottakra is, az biztos, hogy óriási a felelősségünk abban, ha netán minden egyes ilyen kezdeményezésünk kudarcot vallana. Az nyilván, visszaveti az összes egyéb javaslatot, vagy egyáltalán annak a folyamatát, ami az autonómia kérdésében, a Kárpát-medencében egy általam egyébként új típusúnak is nevezett XXI. századi európai stabilitást megteremtő autonómiahálózathoz fűződő érdeket jelent. Bár elég cirkalmas volt ez a mondatom, de azt hiszem, hogy értették önök is. Köszönöm szépen.

Amennyiben ehhez a napirendhez nincs több felszólalás, akkor képviselőtársaimat is kérdezem, hogy van-e esetleg még egyéb kérdés, felvetés. *(Nincs jelentkező.)* Nincsen. Akkor lezárjuk ezt a napirendet is.

Köszönjük szépen a tájékoztatást. Ezzel a lehetőséggel a jövőben is élni fogunk, hogy minden alkalommal rátekintsünk ezekre a kezdeményezésekre éppen azért, hogy még inkább segédkezzünk abban, ami a közös fellépést, a közös felelősséget és az összhangot jelenti.

Tájékoztató a KMAT legutóbbi ülésén elfogadott dokumentumokról

Rátérünk a harmadik napirendi pontra, lezárva a másodikat, mely a Kárpát-medencei Autonómia Tanács legutóbbi ülésén elfogadott dokumentumokról szól. Csóti György alelnök urat kérem, mint aki a KMAT alelnöke is, hogy ebben a témakörben adjon tájékoztatást részünkre. Alelnök úr!

Csóti György tájékoztatása

CSÓTI GYÖRGY (Fidesz): Köszönöm a szót, elnök asszony.

A KMAT alapító tagja vagyok ugyan, de szakértői és tanácsadói minőségben.

ELNÖK: Ez számomra a tévedések napja, alelnök úr, a címekkel, rangokkal, úgy látszik, nem vagyok tisztában.

CSÓTI GYÖRGY (Fidesz): Itt vagyok alelnök, de nem baj. Köszönöm szépen.

Tisztelt Bizottság! Kedves Vendégeink! Kedves Barátaink! Mártélyon, március 22-én és 23-án ülésezett a Kárpát-medencei Magyar Autonómia Tanács, a KMAT, és itt két fontos dokumentumot fogadtak el a tagok; egyébként 13 tagja és egy megfigyelője van a KMAT-nak, és mind a 13 teljes jogú tag jelen volt. Az egyik egy záró nyilatkozat, amelynek három fontos üzenete volt. Az egyik az a mondat, amit én most már évek óta mondok, hogy a magyar nemzeti közösségek szülőföldön való boldogulásának és fennmaradásának egyetlen biztosítéka a teljes körű és tényleges autonómia. Ezzel összefüggésben a másik nagyon fontos kijelentés, hogy az egész nemzet harcol valamennyi nemzetrész jogaiért.

A másik üzenet az, hogy a Székely Nemzeti Tanács által kezdeményezett „Autonómia éve - 2013” gondolatot és programot a KMAT egyhangú döntéssel az egész Kárpát-medencére kiterjesztette, tehát a 2013-as év az egész Kárpát-medencében az autonómia éve.

A harmadik fontos üzenet, hogy a Romániában küszöbön álló régióátszervezés csak az ott élő helyi lakosság egyetértésével történhet. A KMAT minden eszközt és lehetőséget felhasznál annak érdekében, hogy az ezzel ellentétes, a helyi lakosság érdekeivel ellentétes régióátszervezésre ne kerüljön sor.

A másik dokumentum egy nyílt levél volt az amerikai Helsinki Bizottság elnökéhez, aki egyébként az amerikai szenátus tagja. Sajnos nem szokatlan manapság, de eléggé elítélendő módon kifogásolta a Kárpát-medencében a határokon túli, a mai Magyarország határain kívül élő magyaroknak megadott egyszerűsített honosítási eljárást, közkeletű kifejezéssel a kettős állampolgársághoz való jogot. Erre a KMAT egy kétoldalas levélben részletesen válaszolt, és visszautasította ezt a magatartást, továbbá felkérte a szenátor urat, hogy Tom Lantos példáját kövesse, aki vele ellentétben, a Helsinki Bizottság jelenlegi elnökével ellentétben támogatta a magyar kisebbségek jogainak a kiterjesztését. Ez a két dokumentum született. Egyébként valamennyien, azt hiszem, akik itt ülnek, megkapták, legalábbis túlnyomó részt megkapták az asztalnál ülők, a bizottság tagjai és a KMAT tagszervezet tagjai is.

Elnök asszonnyal megbeszéltük, hogy összevonjuk a harmadik és a negyedik napirendi pontot, és ide kapcsoljuk, hogy hogyan áll az „Autonómia éve - 2013” program. Erre felkérjük Sándor Krisztinát, hogy legyen kedves tájékoztatni a jelenlegi helyzetről.

Az „Autonómia éve - 2013” program fejleményei

SÁNDOR KRISZTINA, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács ügyvezető elnöke: Köszönöm. Mielőtt rátérnék az autonómia éve program témájára, két pontosítást tennék. Az egyik arra vonatkozik, hogy a KMAT tagjai közül az RMDSZ hiányzott az ülésről.

CSÓTI GYÖRGY (Fidesz): Bocsánat, elnézést, elnök asszony. Az RMDSZ határozott kívánsága az volt, hogy megfigyelői státussal rendelkezzen. Ezért hangsúlyoztam, hogy teljes jogú tag, és ezzel nem akartam megbántani az RMDSZ-t, épp ellenkezőleg, de sajnos egyéb okok miatt nem volt jelen Mártélyon, viszont a teljes jogú tagok mind ott voltak.

Sándor Krisztina tájékoztatása

SÁNDOR KRISZTINA, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács ügyvezető elnöke: Köszönöm, akkor én kérek elnézést.

A második pontosításom pedig, hogy az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács elnöke, Tökés László kezdeményezte az autonómia éve programját. De nem baj, az ilyen tévedések arra is jók, hogy legalább összemosolyogtunk Izsák Balázs elnök úrral, hogy valóban, lehet, hogy ma a kisebb tévedések napja van, és ez vonatkozik az én előbbi tévedésekre is.

Folytatva a hozzászólásomat, az „Autonómia éve - 2013” program egy olyan kezdeményezése volt Tökés László elnök úrnak, melynek a célja az, érezvén azt, hogy itt minden Kárpát-medencei magyar közösség szent célja és eszköze, vagy inkább egyelőre úgy tűnik, célja az autonómia, és akként tekintünk rá, de egyféle bemerevedésben léteznek, illetve politizálnak, és valamiféle áttörést kellene elérni az autonómiaküzdelmek terén is. Erre egyrészt jó lehetőségeket adnak az európai polgári kezdeményezések lehetőségei, viszont másfelől lehet, hogy itt az ideje annak, hogy egy kicsit összehangoltabban dolgozzunk, mert talán mindenki egy kicsit otthon, a saját régiójában úgy érzi, hogy párhuzamosan dolgozik, és ez nyilvánvaló, hogy nem lehet eredményes.

A kezdeményezésünket átalakítva egyfajta végrehajtási tervet készítettünk el, mely Erdélyre vonatkozik. Ezen a héten elküldtük a KMAT tagjainak a programtervet, és arra kérem ezúton is minden régió illetékes politikai képviselőt, hogy egészítse ki az autonómia

éve programot olyan, a saját régiójára vonatkozó akár programokkal, rendezvényekkel, politikai, diplomáciai akciókkal, eseményekkel, amelyeket fontosnak tart a saját régiójában. Legyen ez a program egy Kárpát-medencei program, és ne csak erdélyi, ahogy a jelenlegi formájában kinéz, hiszen a KMAT eldöntötte, hogy ezt kiterjeszti Kárpát-medencei szintűre.

Úgy látom, hogy az áttörésnek továbbra is két lehetősége van. Az egyik a már említett európai polgári kezdeményezések, amelyeket be lehet ügyesen illeszteni ebbe az autonómia évébe is, másfelől viszont áttörést kellene elérni a többségi nemzettel való párbeszédünk tényleges és összehangolt elindítása terén. Erről sokat szoktunk beszélni a különböző üléseken, Kárpát-medencei vagy akár területi illetékességi körben is, viszont a tényleges munkát nem kezdtük el. Ezt én magamra nézve is így gondolom, és látom, úgyhogy inkább arra bízgatnék mindenkit, aki szeretne csatlakozni ehhez a programhoz, hogy elsősorban próbáljunk meg olyanféle akciókat, programokat kitalálni, ami a többségi nemzetet szólítja meg, és merjünk olyan eseményeket szervezni, ahol akár közvitát tudunk gerjeszteni a többségi nemzet tagjaival. Lehet, hogy ennek mélyrehatóbb és átfogóbb hatása lehet, hiszen nekem az az érzésem, hogy saját körben elég sokat beszéltünk róla, de amit nem nagyon tettünk eddig, ez az, hogy a többséggel szakmai, politikai szintű, folyamatos közvitát gerjesztő párbeszédet hozzunk össze. Én ilyen téren szeretném, ha előrelépnénk 2013-ban. Erre vonatkozóan erdélyi elképzeléseink is vannak, és remélem, hogy ehhez csatlakoznak más régiók elképzelései is. Ennyi. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen.

Ebben azt szeretném hozzátenni, hogy a meglévő programot szerintem szintén ki fogjuk küldeni mindenkinek, hogy meglegyen a közös tudás a programok tekintetében is, hogy ne csak a KMAT, hanem az albizottság meghívottai és tagjai is tudják.

Ami a kisebb tévedéseket jelenti, azért én azt üdvözlöm, hogy a tavasz végre beköszöntött, és egy kicsit talán ennek is betudható, ami a hirtelen meletet jelenti, de számomra ennél sokkal fontosabb az a kooperációkészség és párbeszéd, ami az albizottságon belül zajlik. Ennek tudatában bocsátom vitára a harmadik és a negyedik pontot, ami az autonómia évét, illetőleg a KMAT állásfoglalásának a kérdését jelenti. Kérdezem, hogy van-e ehhez vélemény, javaslat. *(Jelzésre.)* Tessék parancsolni!

Dr. Szilágyi Ferenc kiegészítése

DR. SZILÁGYI FERENC egyetemi adjunktus (Partiumi Keresztény Egyetem), az Erdélyi Magyar Néppárt Bihar megyei szervezetének alelnöke: Köszönöm szépen.

Fél éve jártam itt utoljára - Szilágyi Ferenc vagyok -, amikor bemutattam a partiumi terveinket, illetve hogy milyen lehetőségek vannak akár a területi szintű autonómiára a Partium területén. Szeretnék beszámolni arról, hogy időközben előrelépés történt, ugyanis az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács, illetve az Erdélyi Magyar Néppárt zászlajára tűzte a kezdeményezésünket, és kiadta azt a szándéknyilatkozatot a 2013. február 2-i Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács nagygyűlésén, Szatmárnémetiben. Ezt minden dossziéba beletettem, a bizottság tagjai megkapták, és megnézhetik.

Továbbá március 10-én megalakult a Partiumi Autonómia Tanács, amely ennek az önrendelkezési törekvésnek a háttérintézménye lenne. Megalakult a kezdeményező bizottsága is, a tavasz végén, májusban szeretnénk a Partiumi Autonómia Tanácsot végleges formába önteni, és a munkát megkezdeni.

A másik dolog, amiről szeretnék szólni, ez a romániai régióátszervezés kérdése. Márciusban az Erdélyi Magyar Néppárt bemutatta a régióátszervezésre vonatkozó terveit, és alakult egy regionális szakbizottság. A munka nem új - csak a szakbizottság új -, hiszen mintegy 10 éves háttérmunkára tekint vissza, legalábbis részemről, ahol néhány drasztikus, gyökeres újítást alkalmaztunk más tervekkel összehasonlításban. Az egyik, hogy mi valóban a szakmai szempontokat helyeztünk az első helyre, és nem a térképet kezdtük el rajzolgatni

azonnal. Ezek a szakmai anyagok szintén megtalálhatók a dossziében, és mivel elég terjedelmes még az összefoglaló változata is, úgyhogy ezt nem kívánom itt bemutatni. Mindössze három fontos szempontot hadd emeljek ki, amely köré felépítettük az egész koncepciót.

Az egyik alapelv az, hogy a regionalizmus alapelve elsődleges a regionalizációval szemben. Tehát ahol léteznek helyi identitások, területhez való kötődések, ott azt kell elsősorban figyelembe venni, hiszen bármilyen ügyes is az államhatalom, a régiókat nem felülről lehet jól működtetni, hanem alulról, maguktól működnek jól, ha az ott élők azt akarják. Tehát ez lenne az első szempont.

A másik, hogy vannak olyan területek, ahol a területi vagy regionális identitás nem túl erős, ott természetesen az elsődleges szempont a térszerkezeti kapcsolat lenne, tehát a térszerkezeti kapcsolatok mentén is elképzelhetjük ezt a regionális átalakítást. Illetve Romániának is van egy hatályos területfejlesztési törvénye, amelyben megvannak szabva, melyek lennének a regionális nagyvárosok; ezt sajnos nem applikálják. Ezeknek a regionális nagyvárosoknak valós regionális vonzáskörzetet, státuszt képzelünk el. Tehát ez lenne a három alapelv, és a három alapelv hierarchikus rendszert alkotna. A három alapelv mentén alakult ki, így határoztuk meg a látható területi felosztást, amelyet szintén megkaptak.

Harmadrészt hadd mutassak be két kiadványt! Az egyiket márciusban mutattuk be Nagyváradon, „Partium - társadalom- és térszerkezet” a címe. Székelyföld esetében az elmúlt húsz évben számos akár tudományos alaposságú kiadvány is megjelent, amelyre a regionális elképzeléseket, reformokat fel lehet építeni, de a Partium tekintetében ez nem történt meg, úgyhogy ez egy hiánypótló dolog. Elsősorban szakembereknek ajánljuk, és mindenképpen a régiós törekvéseket szeretnénk támogatni vele a Partium vonatkozásában.

Szeretnék bemutatni egy másikat is, melyet szintén megkaptak, ez a „Bihari Érmellék” című album, mely egy más kategóriájú kiadvány, amellyel az elsődleges célunk az identitáserősítés lenne. Véleményünk szerint ugyanis a jelenlegi nemzetpolitikában két kardinális kérdés van, az egyik a demográfiai kérdés, hogy hányan vagyunk, voltunk, leszünk, a másik, hogy milyen erős nemzettudatunk lesz, mennyire kötődünk a szülőföldünkhöz, a hazánkhoz, egymáshoz, a családunkhoz. Tehát ez a két kardinális kérdés, a demográfiai és az identitás, ezért mondom el annyiszor ezt a kifejezést. Mindegy, hogy nemzetpolitikáról, autonómiáról vagy regionális reformról beszélünk, az identitás kérdését nem lehet megkerülni akár helyi, mondjuk lokálpatriotizmusról, akár kistérségi, akár regionális, régiós identitásról beszélünk. A kiadvány célja tehát az identitástudat megerősítése, az identitáserősítés. Ez a Bihari Érmellék, ezek vagyunk mi (*Felmutatja a könyvet.*). Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, adjunktus úr.

Azt gondolom, hogy annak idején, amikor először bemutatta az ezzel kapcsolatos elképzeléseket, ahhoz képest ez egy jelentős előrelépés, ami a tanács létrehozását jelenti.

Kérdezem képviselőtársaimat, illetve a meghívottakat, hogy van-e egyéb.

(*Jelzésre.*) Elnök úr!

Bíró Zsolt kiegészítése

BÍRÓ ZSOLT, a Magyar Polgári Párt elnöke: Köszönöm szépen.

Csak egy pontosítás, illetve én is egy kiadványra hívnám fel a figyelmet. Kiosztottuk a képviselőknek és a meghívottaknak is a Magyar Polgári Párt Orbán Balázs-tervét, amely egy javaslat a Székelyföld régiókialakítását támogató területi és gazdaságfejlesztési modellre. A pontosítás a zárónyilatkozat kapcsán, amelyet a KMAT-on fogadtunk el, csak annyi, hogy a KMAT egy korábbi határozatában egyértelművé tette, hogy minden Erdélyből jövő polgári kezdeményezést támogatni fog, és sajnálatos módon a sajtóba az a változat ment ki, amelyik csak két változatról, nevesen az Erdélyi Magyar Néppárt, illetve a Székely Nemzeti Tanács változatáról beszélt. Ott, az ülésen is elmondtam, és fontosnak tartom megismételni, hogy az

európai polgári kezdeményezések tárgyában a KMAT megerősítette korábbi döntését, miszerint „Pártpolitikai hovatartozástól függetlenül a KMAT tagszervezetei mindent megtesznek azért, hogy az európai normáknak megfelelő tervezeteik egymást erősítsék és kiegészítsék.” Úgy gondolom, ha itt lezárjuk ezt a fejezetet, akkor ebbe minden kezdeményezés belefér. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen a kiegészítést, elnök úr.
(*Jelzésre.*) Tessék parancsolni!

Márton Zoltán kiegészítése

MÁRTON ZOLTÁN, a Székely Nemzeti Tanács alelnöke: Jó napot kívánok! Márton Zoltán vagyok, Makfalva polgármestere, a Székely Nemzeti Tanács alelnöke.

Láttam, hogy itt a reklám helye is megvan, ezért az autonómia évének tematikájába tartozó rendezvényre szeretném felhívni a figyelmet, melyet Makfalván, immár ötödik alkalommal szervez meg Makfalva közössége és a Székely Nemzeti Tanács, ez a székely majális. Eddigi jelmondata az volt, hogy „Marosszék Székelyföld része”, de a március 10-i marosvásárhelyi tüntetés alkalmával bebizonyosodott, hogy jelmondatot kell váltanunk. Az idén a jelmondatunk az, hogy „Székelyföld egységes és oszthatatlan”. Mindenkit szeretettel hívok erre a rendezvényre, ahol oldottabb hangulatban fogjuk felhívni a regionalizálás veszélyeire a figyelmet, illetve a megoldásokat is próbáljuk majd népszerűsíteni május 4-én, Makfalván.

ELNÖK: Köszönjük szépen.

Azt gondolom, hogy ez kevésbé a reklám, inkább tényleg annak a közös, nemcsak tudásnak, hanem lelkeségnek is a része, hogy ahol lehet, ott együtt vegyünk részt, és demonstráljuk azt, hogy számunkra ezek fontos kérdések.

Kérdezem, hogy van-e további kérdés, észrevétel, javaslat. (*Jelzésre.*) Zatykó Gyula alelnök urat illeti a szó.

Zatykó Gyula kiegészítése

ZATYKÓ GYULA, az Erdélyi Magyar Néppárt alelnöke: Köszönöm a szót.

Úgy látom, hogy eljutottunk a meghívások fejezetig. Lehet, hogy már egy kicsit inkább az egyebekhez tartozik, de most szombaton fogja tartani az Erdélyi Magyar Néppárt az országos küldöttgyűlését, melyre szeretném meghívni nagy szeretettel a bizottság tagjait. Van, aki kapott írásban is meghívót, de engedjék meg, hogy szóban most mindenkit nagy szeretettel meghívjak. Szombaton, délben, egy órától kezdődik Kolozsváron, és rá majdnem egy hónapra, Nagyváradon pedig az EMNT-nek lesz a küldöttgyűlése, de addig még valószínűleg találkozunk. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen.

Ez azért is aktuális, hiszen idén az SZNT és az EMNT is a 10. évfordulóját ünnepli, úgyhogy innen is köszöntöm mindkét szervezetet, és azt hiszem, hogy minden ilyen közönségszervezésért csak gratuláció és köszönet jár. Köszönöm szépen, alelnök úr.

Azt gondolom, ez is hozzátartozik ahhoz, ha már arról beszélünk, hogy autonómia éve, ezek mind-mind azok a közösségi élmények, amelyek erőt is adhatnak a továbbiakban számunkra.

Van-e más kérdés, vélemény, egyéb? (*Nincs jelentkező.*) Nincs. Köszönöm, akkor lezárjuk a harmadik és a negyedik napirendi pontunkat is, és áttérünk utolsó napirendi pontunkra, amely az „Egyebek” címet viseli.

Egyebek

Amennyiben van képviselőtársaimnak, az albizottság tagjainak, meghívottainknak bármilyen bejelentéssel, jelzem, hogy ehelyütt megtehetjük. Mi úgy tervezzük - negyedévenként szoktuk általában tartani az albizottsági üléseinket -, hogy a következő ülésünkön, hasonlóan a mostanihoz, várhatóan lesz egy tematikus napirendünk, és elképzeléseink szerint, amit alelnök úrral beszélünk, Kárpátaljával folytatnánk, de az állandó napirendi pontjainkat tartjuk a továbbiakban is. Ennek az időpontjáról mindenki időben fog értesítést kapni.

Kérdezem, hogy van-e még egyéb? *(Jelzésre.)* Igen, tessék parancsolni!

Kulcsár-Terza József javaslata

KULCSÁR-TERZA JÓZSEF, a Magyar Polgári Párt háromszéki elnöke: Köszönöm a szót, elnök asszony.

Tisztelt Kollégák! Egy javaslattal szeretnék élni, éspedig az a javaslatunk, hogy a soron következő albizottsági ülés legyen Székelyföldön, és nem akárhol, hanem Marosvásárhelyen. Úgy gondoljuk, hogy ki kellene dolgozni egy a közös cselekvési programot - itt gondolok például az Autonómia éve - 2013 programra -, ha ezt tavaly megbeszéltük volna, akkor sokkal eredményesebb lett volna, de úgy gondolom, hogy ez a székelyföldi találkozó elősegítené az ügyet. Nekem ez a javaslatom, és megkérem tisztelettel elnök asszonyt, hogy vegye figyelembe. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen.

Kulcsár-Terza József urat hallottuk, ezt csak a jegyzőkönyv kedvéért mondtam el.

Kérdezem, hogy ehhez van-e észrevétel, kiegészítés, amit köszönök szépen. *(Nincs jelentkező.)* Amennyiben nincs, lezárjuk az ötödik napirendi pontunkat is.

Köszönöm mindannyiuknak, hogy elfogadták a mai albizottsági ülésünkre a meghívást. Reményeim szerint egy ponttal még közelebb kerültünk ahhoz, ami a közös munkánkat illeti. Kívánok önöknek nagyon szép tavaszt, szép majálist és minden jót a közösségeiknek! Köszönöm szépen. Vizontlátásra!

Ezzel a mai albizottsági ülés lezárom.

(Az ülés befejezésének időpontja: 16 óra 22 perc)

Dr. Szili Katalin
az albizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Bihariné Zsebők Erika